

Міністерство освіти і науки України
Університет митної справи та фінансів

Факультет фінансовий
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Кваліфікаційна робота магістра

на тему: **Управління активами і пасивами банку як елемент
рівноважного розвитку банку**

Виконав: здобувач групи ФК23-1зм
спеціальність 072 «**Фінанси, банківська
справа, страхування та фондовий ринок**»

Мостіпан Аліна Миколаївна
(прізвище, ім'я та по-батькові)

Керівник: к. економ. н., доцент кафедри
фінансів, банківської справи та страхування
Архирейська Н.В.

Рецензент

(місце роботи)

(посада)

(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Mostipan A.M. Управління активами і пасивами банку як елемент рівноважного розвитку банку

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 «**Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок**». – Університет митної справи та фінансів, Дніпро, 2025.

У роботі розглянуто сутність управління активами і пасивами банку. Досліджено фінансовий стан, зокрема активи і пасиви та фінансова стійкість АТ «АБ» «РАДАБАНК». Також було виявлено основні проблеми та шляхи покращення якості активів комерційного банку. Розглянуто формування капіталу, як один із методів управління пасивами банку.

Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків, подана на 67 сторінках містить 27 таблиць, 20 рисунків, 2 додатки. Список використаних джерел включає 45 найменувань.

Ключові слова: активи, пасиви, фінансовий стан, фінансова стійкість, капітал, управління, комерційний банк.

ANNOTATION

Mostipan A.M. Management of Bank Assets and Liabilities as an Element of Balanced Bank Development

Master's Qualification Thesis for Obtaining the Educational Degree of Master in Specialty 072 "Finance, Banking, Insurance, and Stock Market." – University of Customs and Finance, Dnipro, 2025.

The thesis examines the essence of bank asset and liability management. The financial condition, including assets, liabilities, and financial stability of JSC "AB" "RADABANK," was studied. The main problems and ways to improve the quality of commercial bank assets were identified. Capital formation, as one of the methods of liability management, was also considered.

The master's qualification thesis consists of an introduction, three chapters, conclusions, a list of references, and appendices. It is presented on 67 pages, containing 27 tables, 20 figures, and 2 appendices. The list of references includes 45 sources.

Keywords: assets, liabilities, financial condition, financial stability, capital, management, commercial bank.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ І ПАСИВАМИ БАНКУ	7
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ АКТИВІВ І ПАСИВІВ БАНКУ	
2.1. Організаційно-економічна характеристика банку	20
2.2. Аналіз активів і пасивів банку АТ «АБ»РАДАБАНК»	24
2.3. Аналіз фінансової стійкості АТ «АБ»РАДАБАНК»	44
РОЗДІЛ 3 ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ І ПАСИВАМИ БАНКУ	
3.1. Проблеми та шляхи покращення якості активів комерційного банку	50
3.2. Формування капіталу банку, як один із методів управління пасивами банку	60
ВИСНОВКИ	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	68
ДОДАТКИ	73

ВСТУП

Актуальність дослідження. Управління активами та пасивами є одним із ключових інструментів забезпечення стабільного функціонування банківських установ в умовах динамічних змін у зовнішньому середовищі. Ефективне управління активами та пасивами допомагає банкам підтримувати фінансову стабільність, ліквідність та прибутковість, забезпечувати баланс між ризиком та дохідністю. Цей аспект набуває все більшого значення для банківської діяльності в сучасних умовах економічної нестабільності, посилення регуляторних вимог, зростання конкуренції на фінансових ринках та впливу глобалізації.

Ця тема дослідження є особливо актуальною в контексті необхідності приведення банківської системи України у відповідність до міжнародних стандартів, зокрема положень Базельського комітету, та забезпечення її інтеграції у світову фінансову систему. Раціональне управління активами та пасивами сприяє сталому розвитку банків, підвищує їх конкурентоспроможність, знижує ризики та створює умови для зростання фінансового потенціалу. Враховуючи зростаючі виклики, пов'язані з економічним впливом воєнних дій в Україні, управління активами та пасивами є стратегічно важливим для забезпечення сталого розвитку банків. Тому дослідження питань оптимізації управління активами та пасивами, впровадження сучасних методів управління фінансовими потоками та забезпечення збалансованого розвитку банківських установ є своєчасним попитом.

Управління активами та пасивами дозволяє банкам адаптувати свою діяльність до мінливого економічного середовища та мінімізувати вплив зовнішніх ризиків на фінансовий стан. Особливе значення має використання сучасних технологій, таких як аналітика великих даних та автоматизовані системи управління, які дозволяють банкам швидко реагувати на зміни ринкової кон'юнктури, покращувати якість управлінських рішень та підвищувати ефективність використання ресурсів.

Крім того, ефективне управління активами та пасивами дозволяє банкам виконувати свої зобов'язання перед клієнтами, інвесторами та регуляторами навіть у кризові часи. Це сприяє зміцненню довіри до банківської системи, підвищенню її репутації на національному та міжнародному ринках і створенню передумов для сталого економічного зростання. Тому вдосконалення управління активами та пасивами є стратегічно важливим завданням для забезпечення стабільності банківського сектору України.

Метою дипломної роботи є аналіз та оцінка активів та пасивів АТ «АБ» РАДАБАНК»

Поставлена мета зумовила необхідність вирішення наступних **завдань**:

- розглянути теоретичні основи управління активами і пасивами банку;
- дослідити структуру окремо активів та пасивів;
- викласти організаційну характеристику АТ «АБ» РАДАБАНК»;
- проаналізувати фінансовий стан АТ «АБ» РАДАБАНК»;
- дослідити проблеми та шляхи вдосконалення активів банку;
- розглянути розширення капіталу банків, як одного із методів вдосконалення пасивів банку;
- розглянути нововведення стосовно утворення капіталу банку.

Об'єктом дослідження є комерційний банк АТ «АБ» РАДАБАНК»;

Предметом дослідження є теоретичні та практичні основи управління активами та пасивами комерційного банку

Методи дослідження. У процесі виконання завдання дипломного дослідження використано загальнонаукові методи аналізу та синтезу (для вивчення теоретичних основ управління активами і пасивами банку); структурно-логічний (для аналізу фінансового стану комерційного банку АТ «АБ» РАДАБАНК»), порівняльного аналізу (порівняння проводилось на основі фінансової звітності за три роки, порівняння капіталу банку до 05.2024 року та станом на сьогодні).

Практичне значення отриманих результатів. Аналіз фінансового стану АТ «АБ» РАДАБАНК» та дослідження методів управління активами і пасиваами

банку може використовуватись у практичній діяльності безпосередньо банком АТ «АБ» РАДАБАНК» та іншими банками.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативні документи, показники фінансової звітності (баланси та звіти про фінансові результати), опубліковані на сайті Національного банку України та офіційному сайті АБ «РАДАБАНК», наукові публікації провідних українських дослідників, присвячені діяльності державних банків, особливостям їх структури та функціонування. На основі.

Дипломна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, подана на 69 сторінках, містить 27 таблиць, 20 рисунків. Список використаних джерел складає 45 джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ І ПАСИВАМИ БАНКУ

В умовах сьогодення для ефективної роботи банківських установ важливо вміти управляти активами і пасивами банку. Управління активами і пасивами є пріоритетним напрямком в менеджменті банківських установ.

Активи банку – це напрями розміщення та використання ресурсів банку для отримання прибутку при раціональному розподілі ризиків по окремих видах операцій та для підтримки ліквідності банку.

Пасиви банку – це ресурси банку, які складаються з власних, залучених і запозичених коштів для проведення активних операцій та одержання прибутку [40].

Вітчизняні та зарубіжні науковці розробки досить активно займаються вивченням проблем управління активами і пасивами банківських установ. Тож було сформовано різними науковцями свої визначення «управління активами і пасивами» що досить чітко розкривають сутність поняття. Розглянемо деякі з них (табл. 1.1.)

Таблиця 1.1.

Погляди вітчизняних та зарубіжних науковців на поняття «управління активами і пасивами» банківських установ

Науковець	Визначення
John F. Marshall, Vipul K. Bansal	управління активами і пасивами являє собою спробу мінімізувати схильність цінового ризику за рахунок витримування певних пропорцій між активами і пасивами для досягнення цілей фірми (наприклад, досягнення встановленого рівня доходів) з одночасною мінімізацією ризику банку. Суть такого виду управління ризиками полягає саме у знаходженні правильних співвідношень між балансовими активами та пасивами
Sinkey Joseph F.	скоординоване управління банківським балансом, яке приймає до уваги альтернативні сценарії процентної ставки і ліквідності
Л.О. Примостка	скоординоване управління фінансами банку, в процесі якого через узгодження управлінських рішень та досягнення певних пропорцій між активними і пасивними операціями досягається

Продовження таблиці 1.1.

	кілька цілей, таких як підвищення прибутку, зниження ризиків, аналіз і контроль за ліквідністю
О.В. Шварц	цілеспрямований процес постійного регулювання структури та динаміки активів і пасивів банку, спрямований на забезпечення економічної ефективності банку з позицій оптимізації ризику та забезпечення достатнього рівня ліквідності
О.В. Литвинюк	за допомогою нього досягаються оптимальні пропорції між видами, обсягами та строками до погашення активних та пасивних операцій й ліквідуються дисбаланси та забезпечується досягнення всіх поставлених стратегічних цілей, що є досить вагомим для ефективного функціонування як окремого банку, так і банківського сектора загалом
Л.А. Зверук	один із ключових процесів у системі управління банком, якому притаманна комплексність та стратегічний характер і від ефективності здійснення якого залежить конкурентна позиція банку на фінансовому ринку
К.М. Азізова	полягає в гнучкому поєднанні протилежних вимог – максимізації прибутковості за обов'язкового додержання норм ліквідності
Г.Т. Карчева, О.Я. Карчева	визначає гнучке управління активами і пасивами банківської установи як засіб забезпечення фінансової стійкості банку та його сталого розвитку

Джерело: сформовано на основі [45, 32, 44, 21, 12, 1, 15]

Як можемо побачити, всі визначення що були наведені в таблиці 1.1., спрямовані на одночасне досягнення багатьох стратегічних цілей банку і вони є взаємопов'язаними, тому чіткої і єдиної концепції не існує. Тому доцільно розглядати управління активами і пасивами в різних аспектах, які визначаються основними цілями, метою та напрямками управління банками.

Сутність активів і пасивів банку визначається його роллю в економіці як фінансового посередника, який тимчасово акумулює вільні грошові кошти суб'єкта і забезпечує зворотність, терміновість і платоспроможність. Від тих господарюючих суб'єктів, які потребують цього для забезпечення виробничого процесу.

Управління активами і пасивами – це загальна концепція, яка полягає у скоординованому управлінні фінансовими потоками банку, у процесі якого шляхом узгодження управлінських рішень та забезпечення певних пропорцій між активними і пасивними операціями досягається декілька цілей (рис. 1.1.). [14]

Управління активами і пасивами банку є стратегічним процесом. Цей процес сприяє досягненню балансу між прибутковістю, ризиком та ліквідністю банку. Існує потреба в глибокому аналізі, використання сучасних моделей та інструментів прогнозування для забезпечення стабільності банку у довгостроковій перспективі.

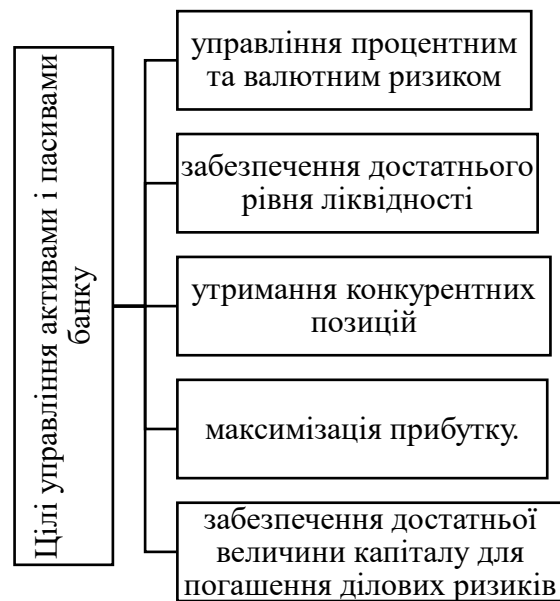

Рис. 1.1. Цілі управління активами і пасивами банку

Джерело: сформовано на основі [12]

Цілі що наведено на рис. 1.1. визначають основні підходи та мету. Проаналізувавши цілі, можемо стверджувати що основною метою управління активами і пасивами банку є розвиток конкретного банку. Мета ставить відповідні завдання щодо управління. Завдання наведено на рис. 1.2.

Система управління активами і пасивами банків повинна бути сформована з урахуванням концепції управління фінансовими результатами і ризиками. Залежно від мети, існує три рівня управління активами і пасивами банку, серед них: стратегічний, оперативний і тактичний.

Оперативне управління визначається забезпеченням високого рівня оптимального розподілу фінансових ресурсів та прибутковості банківських установ на основі аналізу та моніторингу активних і пасивних операцій банку.

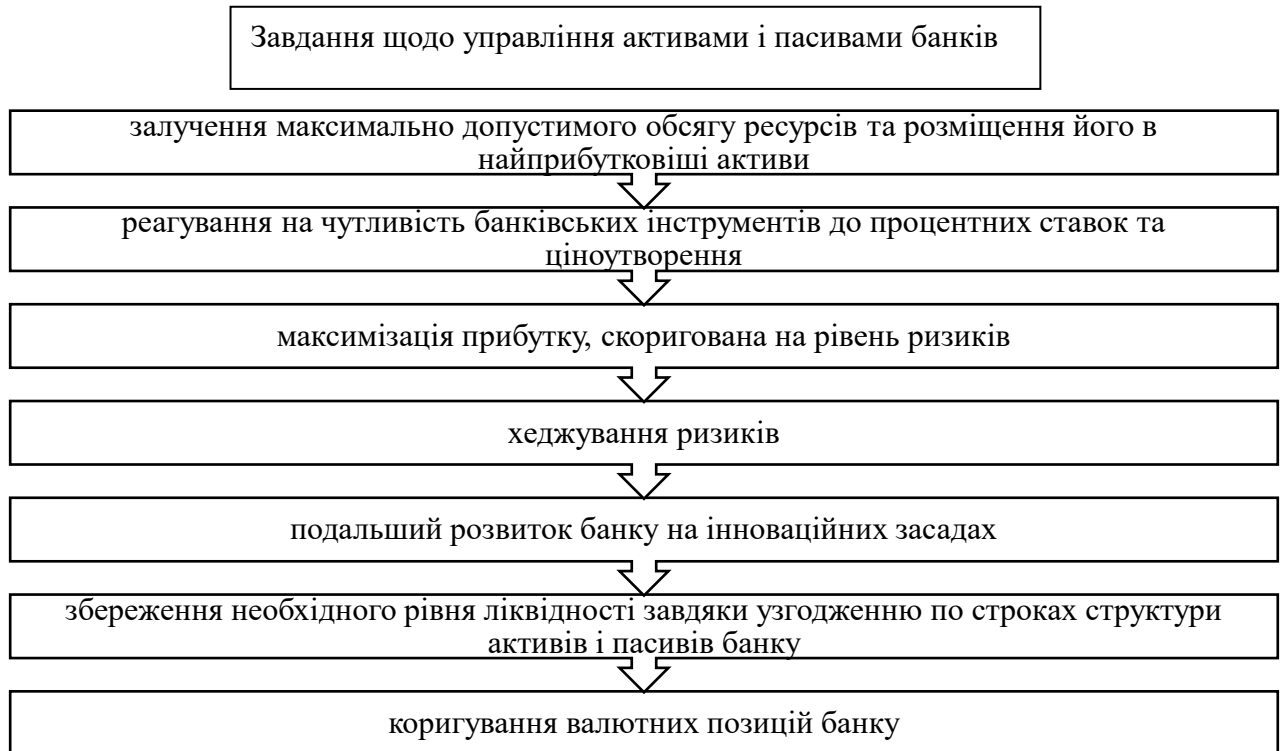

Рис. 1.2. Завдання управління активами і пасивами банку

Джерело: сформовано на основі [41]

Стратегічне управління визначається довгостроковим управлінням активами і пасивами банку. Це відбувається через встановлення балансу між макро- і макросферами. Завдяки встановленому балансу відбувається прогнозування та контроль, що дозволяє виявляти та шукати шляхи вирішення існуючих недоліків в організації існуючих грошових потоків. Стратегічне управління дає змогу підвищити конкурентоспроможність та швидко адаптуватись до умов зовнішнього середовища.

Тактичне управління – це реалізація певних заходів та конкретних дій, спрямованих на реалізацію встановлених цілей управління активами та пасивами на короткострокову перспективу – до 1 року шляхом постійного об'єднання комплексу показників стратегічного плану з отриманими за певний термін, а також їх редагування [22].

Елементи трьох рівнів управління постійно розвиваються під впливом зовнішніх (макроекономічних) і внутрішніх (банківських) факторів і виконують

функції, що підвищують вартість капіталу банку. Кожен з вищенаведених рівнів характеризується певними взаємопов'язаними суб'єктами, об'єктами та інструментами управління.

Процес управління активами і пасивами повинен відповідати обов'язковим принципам на кожному етапі, принципи наведені в табл. 1.2.

Таблиця 1.2.

Принципи, яким має відповідати процес управління активами і пасивами

Принцип	Коротка характеристика
Державного підходу	Має бути дотриманим при оцінці економічних явищ, процесів та результатів діяльності банків. Діяльність банків має відповідати державній, міжнародній політиці та законодавству.
Науковості	Врахування вимог економічних законів, використання передового досвіду та впровадження інноваційних методів економічних досліджень
Комплексності	Дослідження причинних зв'язків діяльності банку та пов'язання банківської діяльності з усіма сферами життя
Системності	Управління активами і пасивами має бути складною динамічною системою. Вона має включати низку взаємопов'язаних елементів
Об'єктивності, конкретності та точності	Управління активами і пасивами банківської установи має формуватись на основі достовірної та перевіреної інформації, яка відображає реальну дійсність, а сформовані висновки мають бути підтверджені аналітичними даними та розрахунками
Дієвості	Система управління активами і пасивами має впливати на процес та результати банку. Необхідно своєчасно виявляти недоліки, проблеми та прорахунки в роботі банківської установи
Планування та систематичності	Сама організація управління активами і пасивами
Єдності перспективного та поточного планування	Має бути дотриманим задля безперервності процесів
Оперативності	Швидкий та чіткий аналіз та оцінювання ситуації і на основі оцінювання приймати управлінські рішення і втілювати їх
Стимулювання та мотивування активності	Необхідно стимулювати старання співробітників, мотивувати до кращої роботи
Ефективності	Витрати на утримання управлінського персоналу мають давати накопичувальний ефект

Джерело: сформовано на основі [20]

Основними принципами при управлінні активами і пасивами є: науковість, комплексність, системність, об'єктивність, точність, достовірність, дієвість, зацікавленість, оперативність, ефективність та єдність планів. Саме таких

принципів слід дотримуватись при управлінні активами та пасивами банківських установ.

Окрім принципів на яких ґрунтується управління також існує науково-методичне обґрунтування. Науково-методичне обґрунтування спрямоване на знаходження ефективних підходів, створення й впровадження рекомендацій, практичних заходів які б оптимізували фінансові показники, збільшили вартість капіталу банку, дотримання оптимального ступеня ризику, що мають вплив на фактори зовнішнього та внутрішнього середовища.

В цілому існує 7 основних етапів формування системи управління активами і пасивами банківської структури, які являють собою складний взаємозв'язок між функціональними підрозділами і цілями, а також іншими складовими банківського процесу. Етапи наведено на рис. 1.3.

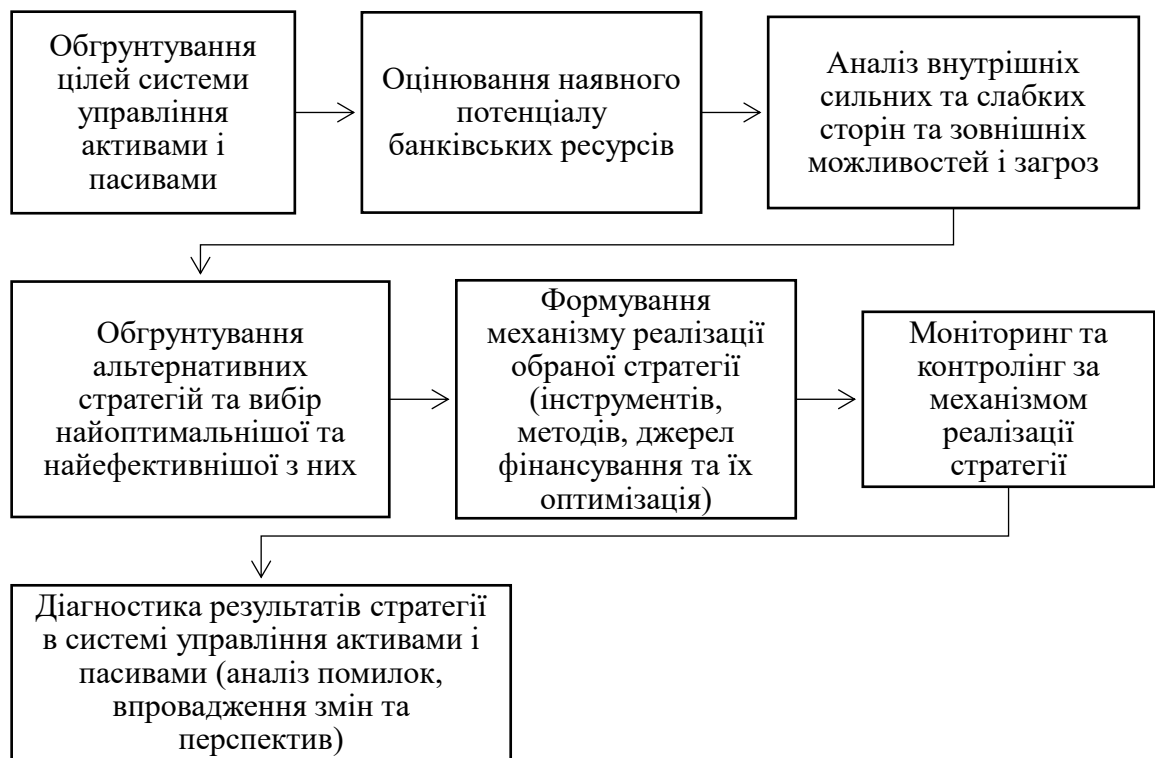

Рис. 1.3. Основні етапи формування системи управління активами і пасивами банківських установ

Джерело: сформовано на основі [19]

Аналіз управління активами і пасивами банківських установ дозволяє нам виявляти і прогнозувати зміни в банківській структурі за рахунок розширення стратегічного управління активами і пасивами.

Досвід економічно розвинутих країн світу свідчить, що для досягнення всіх стратегічних цілей банку необхідно застосовувати усі можливі стратегії, інструменти і методи управління активами та пасивами банку. Завдяки раціонально підібраній стратегії управління активами та пасивами досягається зростання фінансового результату банківської установи та є змога раціонально підійти до проблем керування ліквідністю банку [12].

Міжнародний досвід показує, що для досягнення всіх стратегічних цілей банкам необхідно застосовувати 3 основні стратегії управління фінансовими ресурсами. Стратегії наведено на рис. 1.4.

Рис. 1.4. Міжнародний досвід управління фінансовими ресурсами банківських установ

Джерело: сформовано на основі [6, 18]

Для ефективного функціонування банків і продовження їх активних і пасивних операцій, найбільш розумним є об'єднання всіх складових і формування єдиного механізму. Це можливо лише за допомогою застосування комплексної стратегії управління.

Для впровадження комплексного управління активами і пасивами банку можна визначити наступні цілі:

- забезпечення достатнього рівня прибутковості;
- забезпечення необхідного рівня ліквідності;
- поліпшення показників фінансових потоків і, як наслідок, отримання найвищої оцінки;
- дотримання вимог до обсягу банківських запасів;
- управління ризиками.

Основними компонентами комплексного управління активами та пасивами банку є управління та контроль достатнього рівня капіталу банку, формування розумної структури балансу банку для максимізації прибутковості, розробка політики управління ліквідністю банку та управління ризиками.

Основна ідея комплексної стратегії управління активами і пасивами полягає в тому, що і витрати, і доходи відносяться до обох статей балансу банку. Крім того, вартість кожної послуги або операції повинна бути вище, ніж витрати банку на її надання. Банківська політика повинна бути спрямована на збільшення доходів і зниження цін на банківські послуги за активними і пасивними операціями. Розумно побудована структура активів і пасивів повинна забезпечувати максимально позитивну різницю між прибутковістю активів і вартістю залучення джерел фінансування.

Комплексна стратегія управління активами та пасивами є основою зусиль банку щодо забезпечення фінансової стабільності та сталого зростання. Вона дозволяє оптимально використовувати ресурси, підвищуючи прибутковість операцій при мінімізації ризиків. Управління активами і пасивами забезпечує баланс термінів погашення, ліквідності, ризиків і прибутковості, що дозволяє своєчасно реагувати на зміну ринкових умов. Завдяки ретельному плануванню та прогнозуванню фінансових потоків банки можуть ефективно розподіляти капітал і підвищувати свою конкурентоспроможність на ринку.

Компоненти інтегрованого механізму управління включають систему аналізу ризиків, яка оцінює потенційні загрози ліквідності та прибутковості та

дозволяє використовувати відповідні інструменти хеджування, такі як процентні ставки, валютні свопи, форвардні контракти та інші фінансові інструменти, щоб мінімізувати вплив ринкових процентних ставок та коливань обмінного курсу на активи та зобов'язання. Таким чином, комплексне управління активами і пасивами спрямоване не тільки на поточну прибутковість, але і на довгострокову стабільність банківського бізнесу, забезпечуючи оптимальне поєднання рівнів прибутковості і ризику.

Розглянемо механізм комплексного управління активами і пасивами банку (рис. 1.5.)

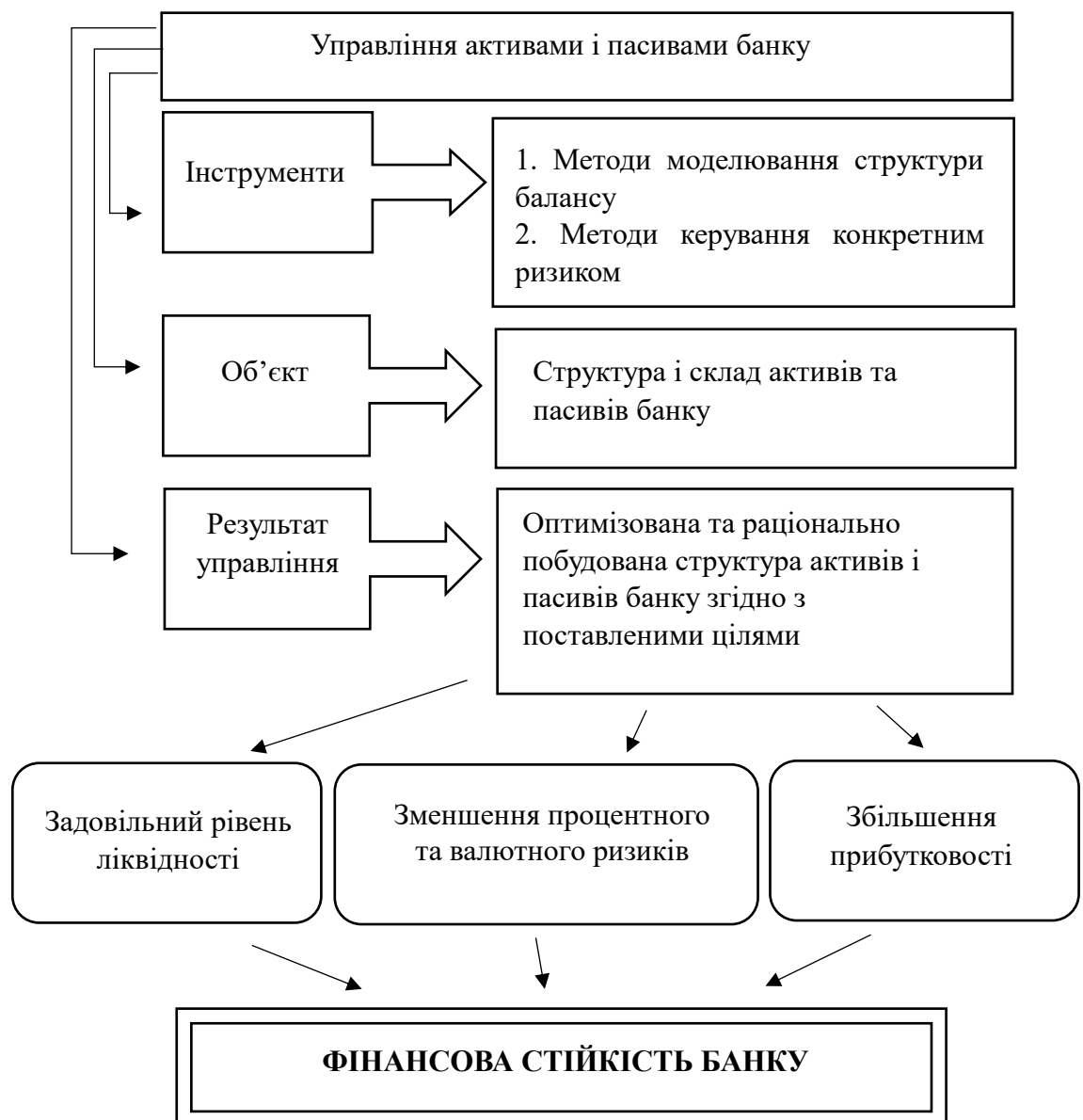

Рис. 1.5. Механізм комплексного управління активами і пасивами банку

Джерело: сформовано на основі [12]

На основі механізму комплексного управління можна виокремити методи управління активами і пасивами. Методи можна поділити на дві групи: базові методи керування конкретним ризиком та методи моделювання структури балансу.

Базові методи керування конкретним ризиком застосовуються для управління певним ризиком, який може з'являтися під час діяльності банку та безпосередньо пов'язаний із будовою активів і пасивів та їх трансформацією. Існує три види ризику управління: ризик ліквідності, валютний ризик та процентний ризик.

Базові методи включають: геп-менеджмент, структурне балансування, керування дюрацією, метод розривів ліквідності, хеджування, трансферне ціноутворення та валютний метчинг.

Методи моделювання структури балансу – методи, що передбачають будову оптимальної моделі балансу банку, тобто пропорції активів та пасивів мають відповідати стратегічній меті розвитку та враховувати всі ризики. Методи моделювання структури балансу охоплюють: імітаційне моделювання, метод структурно-вартісного аналізу, метод оптимального управління ресурсами банку, експертний метод. Дані методи передбачають статистичні, експертні, графічні та математичні методи, які зосереджені на моделюванні такої структури балансу, яка б мінімізувала встановлені параметри ризиків [16].

Окрім вищезазначених методів можна виділити також наступні методи (табл. 1.3.)

Таблиця 1.3.

Методи управління активами і пасивами банку

Метод	Характеристика
1	2
Метод наукового управління	забезпечує належну підтримку управлінських рішень, заснованих на наукових дослідженнях, розробках і аналізі операцій з використанням складних економіко-математичних моделей для визначення ступеня кореляції між лініями балансу.
Метод розподілу загального фонду коштів	заснований на розподілі активів відповідно до конкретних цілей і принципів забезпечення ліквідності групи

Продовження таблиці 1.3.

1	2
Метод розподілу коштів або конверсії	джерело фінансування, яке отримує банківський підрозділ, залежить від дати отримання, тобто від того, чи спрямоване воно на відстеження та зміцнення ліквідності банку
Метод визначення ефективності виконання активних операцій	заснований на застосуванні коефіцієнтного методу з розрахунком оборотності, рентабельності, прибутковості від реалізації, періоду в один оборот активів і т. д.

Джерело: сформовано на основі [38]

Крім цього, існують також методи управління активами, такі як загальні методи фонду активів, розподіл активів, комбіновані методи, методи оцінки кредитоспроможності та управління портфелем за допомогою інтегрованого та збалансованого методу.

Основною метою управління процентним ризиком є обмеження та зменшення ймовірності втрати відкритих позицій через зміни на фінансових ринках, тим самим зменшуючи вплив змін процентних ставок на ціни капіталу. Таким чином, метою політики управління процентним ризиком є встановлення основних показників управлінського обладнання для управління та моніторингу банківського процентного ризику.

Щоб оцінити ступінь схильності підприємства до коливань процентних ставок, проводиться аналіз розриву в структурі активів і зобов'язань, за якими нараховуються відсотки, за певний період, тобто геп-аналіз.

Методологія геп-аналізу фокусується на розбіжності у вартості активів і пасивів за обмежений проміжок часу і спрямована на стабілізацію або оптимізацію чистого процентного доходу банку шляхом формування співвідношення активів і пасивів.

Геп-аналіз проводиться в чотири етапи.

1 етап – визначення горизонту плану процентного ризику;

2 етап – групування активів та пасивів на чутливі та нечутливі до зміни процентної ставки. Чутливими вважаються активи та пасиви, якщо виконується одна із вимог (термін погашення в даному інтервалі, дата наступного перегляду плаваючої ставки встановлюється протягом певного періоду часу, і період

часткових або проміжних виплат настає протягом цього періоду). До нечутливих активів та пасивів відносять доходи та витрати на які можуть впливати зміни процентної ставки.

3 етап - кількісний розрахунок розриву дорівнює різниці між активами та пасивами до зміни процентної ставки.

4 етап - моніторинг за ризиком зміни процентних ставок: оборонна стратегія (збалансування обсягів чутливих активів та пасивів у межах планового горизонту); наступальна стратегія (зміна структури активів та пасивів банку задля отримання користі від прогнозованої зміни процентних ставок) [14]

Іншим способом вимірювання рівня процентного ризику є аналіз тривалості (або дюрації) портфеля. Дюрація, або середньозважений термін погашення – це показник поточної вартості окремого фінансового інструменту, що вказує на середню тривалість періоду, протягом якого інвестору надходить весь дохід від цього фінансового інструменту.

Сутність методу дюрації полягає в тому, що портфель фінансових інструментів формується таким чином, щоб певні цільові показники були не найбільш чутливі до коливань процентних ставок. Інструмент, який генерує грошовий потік лише один раз, коли він досягає терміну погашення, період дорівнює періоду обігу. У всіх інших випадках, коли платежі здійснюються кілька разів до настання строку погашення, цей період буде коротшим, ніж період обігу.

Таким чином, управління активами та пасивами є важливою практикою, яку банківські установи використовують для забезпечення стабільності та прибутковості своєї діяльності. Воно спрямоване на зниження фінансових ризиків, що виникають через різницю між термінами, обсягом і чутливістю активів і пасивів до змін процентних ставок, обмінних курсів та інших ринкових факторів.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ АКТИВІВ ТА ПАСИВІВ БАНКУ

2.1. Організаційно-економічна характеристика банку

АТ «АБ» РАДАБАНК» - комерційний банківська установа, яка є однією з провідних серед банків України. Був заснований у вигляді акціонерного товариства у 1993 року.

РАДАБАНК має свою історію становлення (рис. 2.1.)

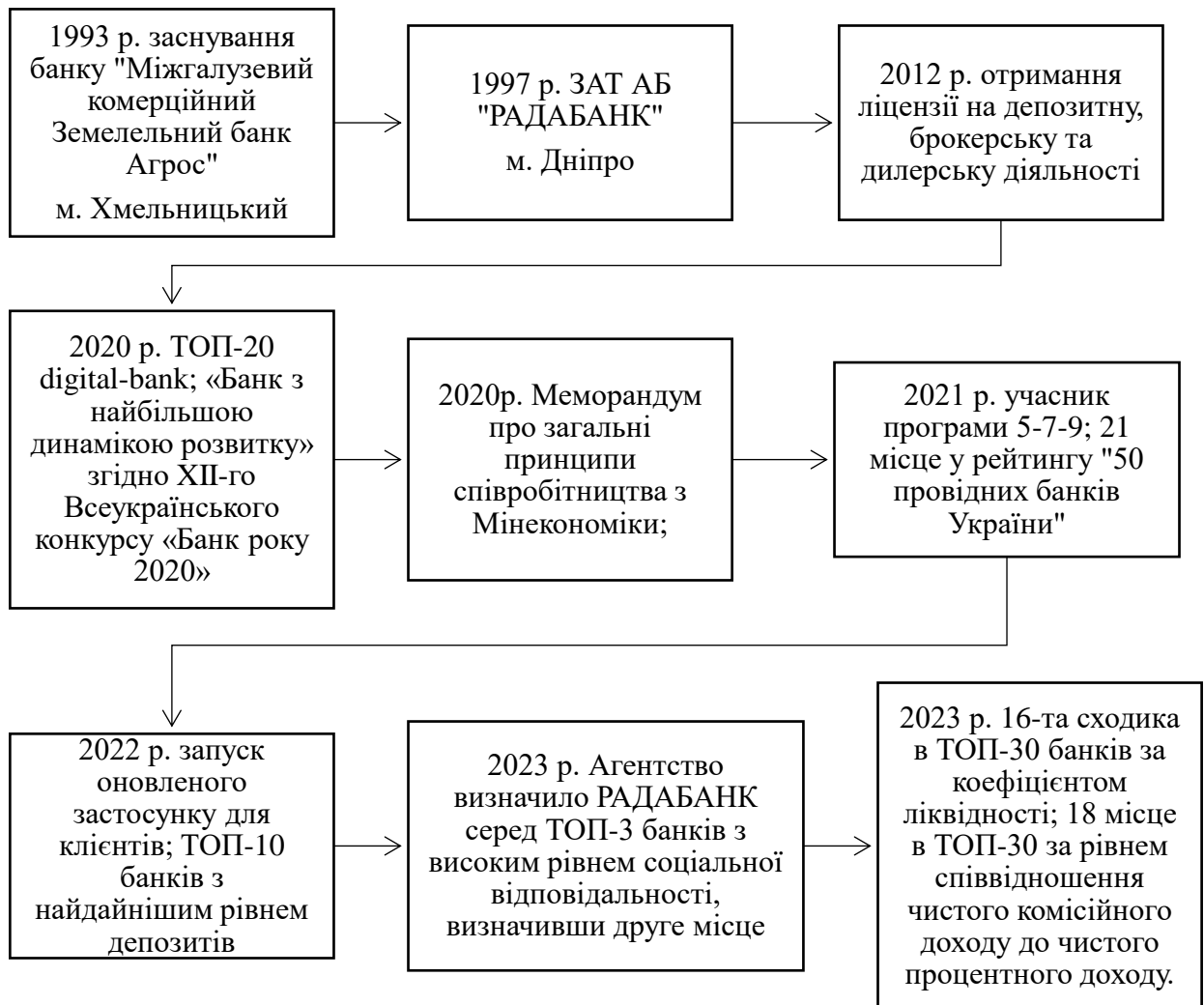

Рис. 2.1. Історія розвитку та становлення АТ «АБ» РАДАБАНК»

Джерело: створено на основі [34]

На рис. 2.1. зображена історія розвитку та становлення банку РАДАБАНК, спостерігаємо, що кожен рік діяльності банку є важливим для його подальшого розвитку та розширення мережі банків.

Головою правління банку є Грігель А.В. Основний його напрям роботи є зміцнення фінансової стабільності банку, клієнтоорієнтованість та розробка стратегічних ініціатив.

Головою наглядової ради банку є Городницька Т.Г. Напрямок роботи наглядової ради включає контроль над виконавчими органами та сприяння дотриманню стратегії розвитку банку. До наглядової ради входять акціонери банку, незалежні експерти та міжнародні фахівці з фінансів та банківської справи.

Враховуючи вищезазначене, РАДАБАНК має наступну структуру власності (рис. 2.2.)

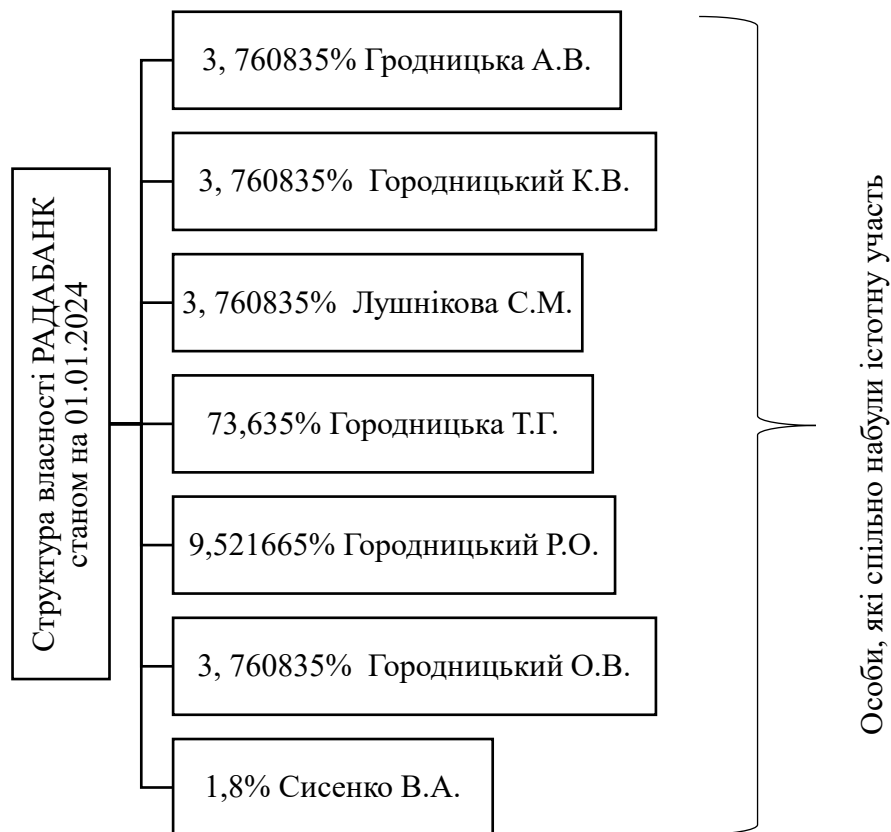

Рис. 2.2. Структура власності АТ «АБ» РАДАБАНК» станом на 01.01.2024

Джерело: сформовано на основі [24]

Банк надає широкий спектр послуг для фізичних, юридичних осіб та активно співпрацює з державними програмами.

Фізичні особи мають змогу в РАДАБАНК відкрити кредити (споживчі, автокредити, іпотека), розмістити заощадження на депозит, відкрити платіжні картки, користуватись інтернет-банкінгом, оформити страхування (страхування рухомого та нерухомого майна, медичне страхування).

Для юридичних осіб доступне розрахунково-касове обслуговування, що включає відкриття рахунків та проведення безготівкових операцій, кредитування (короткострокові, довгострокові, фінансування інвестиційних проєктів), транспортування готівки та цінностей (інкасація), фінансування бізнесу під дебіторську заборгованість (факторинг) та отримання фінансування на розширення бізнесу, придбання обладнання тощо. Також банк надає гарантії, серед них гарантії на тендерну участь та виконання контрактів.

РАДАБАНК співпрацює з державою, надаючи доступні кредити малому та середньому бізнесу «Доступні кредити 5-7-9» та надаючи іпотеки фізичним осіб за програмою «Оселя». Також банк фінансує екологічні та енергоефективні проєкти.

Основні конкурентні переваги РАДАБАНК зображено на рис. 2.3.

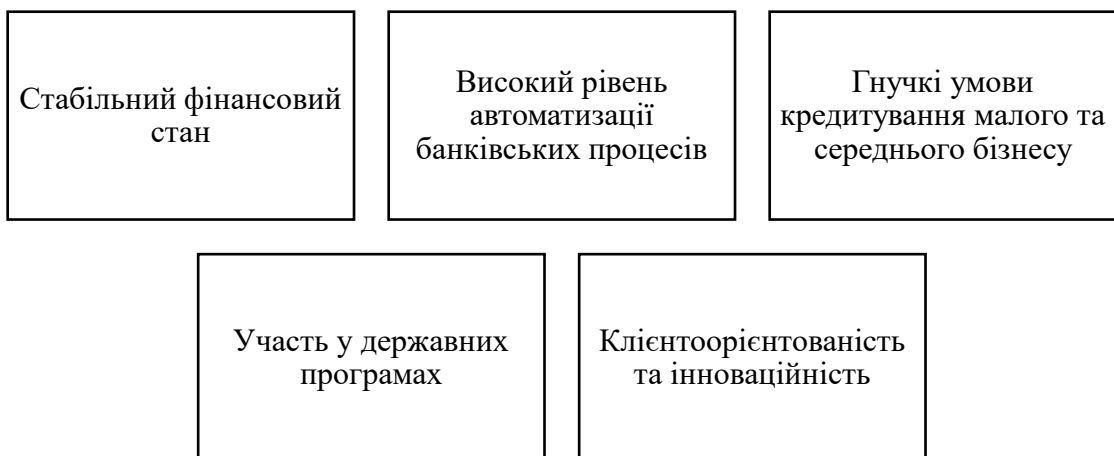

Рис. 2.3. Конкурентні переваги РАДАБАНКу

Джерело: розробка автора

РАДАБАНК активно впроваджує інновації, серед них удосконалення та покращення онлайн-банкінгу. Банк активно розвиває мобільні додатки, які дозволяють клієнтам здійснювати фінансові операції, подавати заявки на кредити та вкладати заощадження на депозити на вигідних умовах. У 2023 році банк впровадив біометричні технології, які орієнтовані на підвищення безпеки та підвищення практичності користування послугами банку. Крім того, АТ «АБ» РАДАБАНК» пропонує платіжні рішення для суб'єктів господарювання, які включають інтеграцію з популярними бухгалтерськими програмами, такими як 1С.

Розглянемо основні показники банку (табл. 2.1.)

Таблиця 2.1.

Основні показники АТ «АБ» РАДАБАНК» станом на 01.11.2024

млн.грн.

Активи	Зобов'язання	Капітал	Фінансові результати
7 744,9	7 064,1	680,9	176,2

Джерело: створено на основі [5]

За таблицею 2.1. бачимо, що банк має високий рівень активів, зобов'язань та достатній власний капітал, що є ознакою стабільності банку. Фінансові результати банку свідчать про прибутковість.

Станом на 01.10.2024 року АТ «АБ» РАДАБАНК» налічує 30 відділень банку по всій Україні.

АТ «АБ» РАДАБАНК» має можливість стати лідером у сфері «зеленого фінансування», що включають підтримку фінансового ринку України, проекти зі сталого розвитку.

АТ «АБ» РАДАБАНК» має високий рівень стабільності, активно працює у розвитку інноваційних технологій та їх впровадження у власну діяльність. В умовах сьогодення банк працює ,сприяючи розвитку бізнесу, забезпечує фінансову підтримку фізичним особам та реалізовує державні фінансові програми. Банк є клієнтоорієнтованим та надійним. У подальшому у

РАДАБАНКу є всі перспективи розвиватись у сфері «зеленого фінансування» та надавати ще більш якісні послуги як онлайн, так і офлайн.

2.2. Аналіз активів та пасивів банку АТ «АБ» РАДАБАНК»

Проаналізуємо активи АТ «АБ» РАДАБАНК». Активи банку поділяються на дохідні (кредити, інвестиції у цінні папери, міжбанківські депозити) та недохідні (готівка, нерухомість, основні засоби та обов'язкові резерви).

Проаналізуємо в загальному активи банку (табл. 2.2.)

Таблиця 2.2.

Аналіз активів АТ «АБ» РАДАБАНК» за 2022-2024 роки

тис.грн.

Показники	01.01.2022	01.01.2023	01.01.2024	Відхилення 2024/2022	
				Абс., млн. грн	Темп прир., %
Грошові кошти та їх еквіваленти	613 276	349 431	526 325	-86 951	-14,2%
Фінансові активи	0	0	18 919	-	-
У т.ч. що рефінансуються НБУ	0	0	0	-	-
Кошти в інших банках	88 887	281 213	156 007	67 120	75,51%
Кредити та заборгованість клієнтів	1 843 613	1 155 729	1 551 458	-292 155	-15,9%
Цінні папери	0	0	0	-	-
У т.ч. що рефінансуються НБУ	0	0	0	-	-
Цінні папери, що обліковуються за амортизованою вартістю	2 348 136	1 795 176	4 728 624	2 380 488	101,4%
Інвестиції в асоційовані і дочірні компанії	0	0	0	-	-
Інвестиційна нерухомість	0	0	0	-	-
Дебіторська заборгованість щодо	0	0	0	-	-

Продовження таблиці 2.2.

поточного податку на прибуток					
Відстрочений податковий актив	757	1 519	2 854	2 097	277%
Основні засоби та нематеріальні активи	224 076	201 885	225 945	1 869	0,83%
Інші фінансові активи	8 701	9 639	7 646	-1 055	-12,1%
Інші активи	30 529	13 054	47 976	17 447	57,2%
Чисті активи усього	5 157 975	3 807 645	7 265 755	2 107 780	40,9%
Усього резервів	-283 965	-482 495	-568 087	-284 122	100,1%
Загальні активи	5 441 941	4 290 140	7 833 842	2 391 901	43,95%

Джерело: створено на основі [42]

Проаналізуємо таблицю 2.2. Загальні активи станом на 01.01.2024 становлять 7 833 842 тис. грн, вони збільшились порівняно з 2022 роком майже на 44%, що свідчить про активний розвиток активів. Найбільшу позитивну динаміку у активах займають цінні папери, що обліковуються за амортизованою вартістю (збільшились на 101,4%).

Окрім позитивних змін в активах банку, можемо спостерігати негативні. До них можемо віднести зменшення кредитів та заборгованості клієнтів. Зменшення кредитів та заборгованості клієнтів порівняно з 2022 роком зменшилось на 15,9%, що може свідчити про зменшення попиту на кредити або зменшення обсягу наданих кредитів банком через економічну нестабільність, адже існує ризик неповернення вчасно заборгованості клієнтами, тому банк може посилювати контроль.

Негативним для банку є також зменшення грошових коштів та їх еквівалентів. Зменшення спостерігаємо на 14,2%, порівняно з 2022 роком. Банк міг перенаправити грошові кошти та їх еквіваленти у більш дохідні активи, наприклад у цінні папери, які мають позитивну динаміку.

Окрім зменшення грошових коштів та еквівалентів, кредитів та заборгованості клієнтів негативним є також збільшення резервів, хоч там ми не спостерігаємо мінус, але плюс саме в цьому показнику є негативним сигналом,

оскільки вказує на оптимізацію податкового активу. Це може вказувати на проблеми або ризики. Також слід зазначити що збільшення резервів прямо впливає на показник «чисті активи».

Розглянемо кредитний портфель банку та проаналізуємо динаміку надання кредитів (табл. 2.3.)

Таблиця 2.3.

Аналіз кредитного портфеля банку АТ «АБ» РАДАБАНК» за 2021-2024 р.

тис. грн.

Показники	2021	2022	2023	Червень 2024	Відхилення 2023/2021	
					Абс., тис. грн	Темп прир.,%
Надані юридичним особам	1 935 327	1 067 035	1 490 439	1 915 268	-444 888	23%
Кредити фізичним особам	13 426	77 700	54 947	104 008	41 521	309,35%
Іпотеки	176 428	10 294	6 072	14 285	-170 356	-96,56%
Усього кредитів за мінусом резервів	1 843 613	1 155 729	1 551 458	2 033 561	-292 155	-15,85%

Джерело: створено на основі [42]

Проаналізуємо таблицю 2.3., кредитний портфель АТ «АБ» РАДАБАНК». Кредитний портфель РАДАБАНКу складається з наданих кредитів юридичним, фізичним особам та іпотек.

У 2023 році кредити юридичним особам зменшились на 23%, це свідчить про зменшення попиту у 2023 році на кредити. Порівняємо з 2024 роком. У 2024 році показник покращився, майже відновився до показника 2021 року. Покращення показника у 2024 році може свідчити, що відбулась активізація бізнесу.

Кредитування фізичних осіб у 2023 році порівняно з 2021 році збільшились на 309,35% що є позитивним результатом. У 2024 році показник зріс удвічі порівняно з 2023 роком, що свідчить про збільшення споживчого кредитування фізичних осіб.

Іпотечні кредити у 2023 році зменшились порівняно з 2021 роком на 96,56%. Таке зменшення іпотечного кредитування може бути спричинене економічною нестабільністю або збільшення ставки іпотечного кредитування, яке є не вигідним.

Загалом, у 2023 році кредити становлять 1 551 458, а у 2024 році - 2 033 561. Це є позитивною динамікою, що вказує на відновлення кредитного портфелю банку.

Розглянемо динаміку кредитного портфеля на діаграмі (рис. 2.4.)

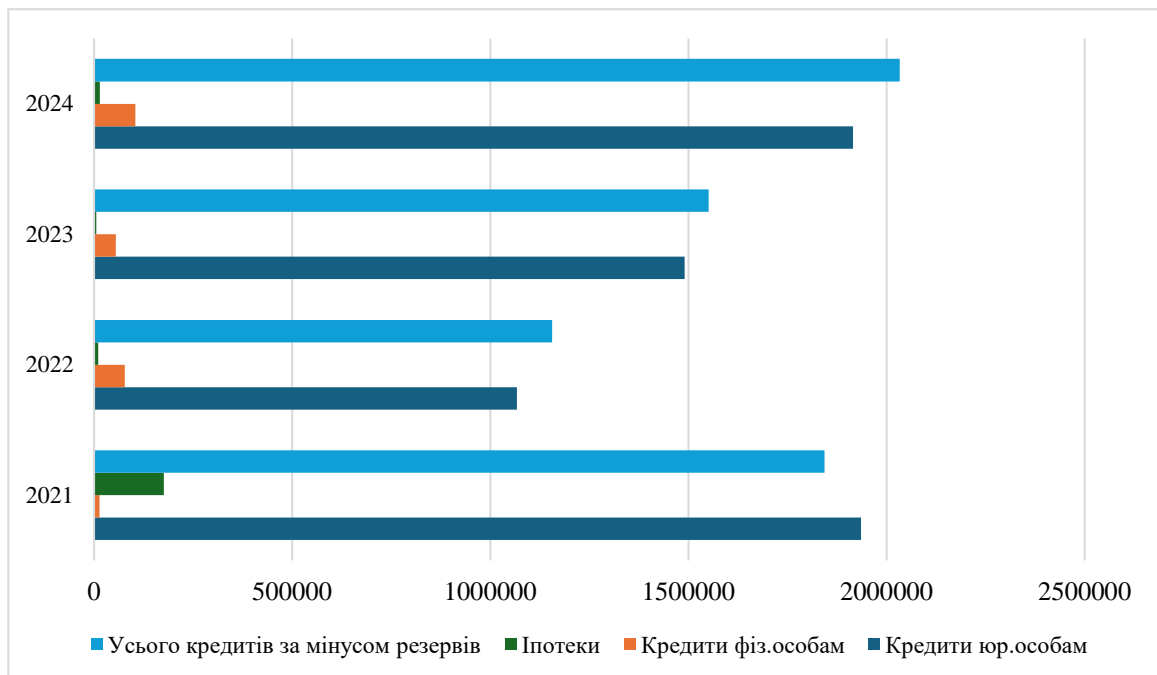

Рис. 2.4. Динаміка кредитного портфеля АТ «АБ» РАДАБАНК» за 2021-2024 роки

На рис. 2.4. показана динаміка кредитного портфеля АТ «АБ» РАДАБАНК», динаміка яка показана на діаграмі демонструє вищенаведений аналіз до таблиці 2.3.

Проаналізуємо інвестиційний портфель РАДАБАНКу (табл. 2.4.)

В таблиці наведено дані за 2022-2023 роки, оскільки банк не подає у проміжній звітності дані щодо інвестиційного портфеля. З огляду на дані, можемо стверджувати, що у 2022 році показники інвестиційного портфеля кращі, ніж у 2023 році.

Таблиця 2.4.

Аналіз інвестиційного портфеля АТ «АБ» РАДАБАНК» за 2022-2023р

тис.грн.

Показники	2022	2023	Відхилення 2024/2022	
			Абс., тис. грн	Темп прир.,%
Придбання цінних паперів	(55 252)	(1 606 730)	(1 551 478)	2 808.5
Надходження від реалізації інвестицій у цінні папери	1 692 469	804 460	(888 009)	(52.5)
Надходження від продажу основних засобів	5 912	3 386	(2 526)	(42.7)
Придбання основних засобів	(23 996)	(45 322)	(21 326)	88.9
Придбання нематеріальних активів	(3 636)	(2 921)	715	(19.7)
Чисті грошові потоки від інвестиційної діяльності	1 615 497	(847 127)	(2 462 624)	(152.4)

Джерело: створено на основі [42]

У 2023 році придбання цінних паперів стало пріоритетним. Зменшення надходжень від продажу інвестиційних цінних паперів могло вплинути на короткострокову ліквідність банку, але, це могло бути, частиною довгострокової стратегії реінвестування. Обсяги продажу основних засобів поступово знижуються, що свідчить про зміну фокусу діяльності банку.

Проаналізуємо недохідні активи банку, а саме грошові кошти та еквіваленти (табл. 2.5.).

Готівкові кошти у 2023 році складають 175 654 тис.грн., що є меншим на 69,33% ніж у 2021 році. Якщо порівнювати 2023 з 2024 роком, то показники у 2024 році збільшились.

Кореспонденські рахунки також мають позитивну динаміку, з кожним роком йде приріст. Найбільша частка кореспонденських рахунків належить Україні.

Загальна сума грошових коштів у 2023 році на 1,58% є меншою за 2021 рік, але це є незначне зменшення. Якщо звернути увагу на 2024 рік, то у 2024 році загальна сума грошових коштів навіть перевищила показник 2021 року з показником 767 474 тис.грн.

Таблиця 2.5.

Аналіз грошових коштів та еквівалентів АТ «АБ» РАДАБАНК»

2021-2024р

тис.грн

Показники	2021	2022	2023	Вересень 2024	Відхилення 2023/2021	
					Абс., тис. грн	Темп прир.,%
Готівкові кошти						
Готівка	572 631	152 480	175 654	262 391	-396 977	-69,33%
Кореспонденські рахунки, депозити та кредити овернайт	64 983	369 969	451 917	505 083	386 934	595,44%
України	34 601	270 559	378 058	352 553	343 457	992,62%
Інших країн	30 382	99 410	73 859	152 530	43 477	143,10%
Загальна сума грошових коштів	637 614	522 449	627 571	767 474	-10 043	-1,58%
Грошові еквіваленти						
Короткострокові розміщення в НБУ	470 103	1 401 764	3 517 527	2 370 722	3 047 424	648,25%
Депозитні сертифікати НБУ	470 103	1 401 764	3 517 527	2 370 722	3 047 424	648,25%
Загальна сума грошових еквівалентів	470 103	1 401 764	3 517 527	2 370 722	3 047 424	648,25%
Загальна сума грошових коштів та їх еквівалентів	1 107 717	1 924 213	4 145 098	3 138 196	3 037 381	274,20%

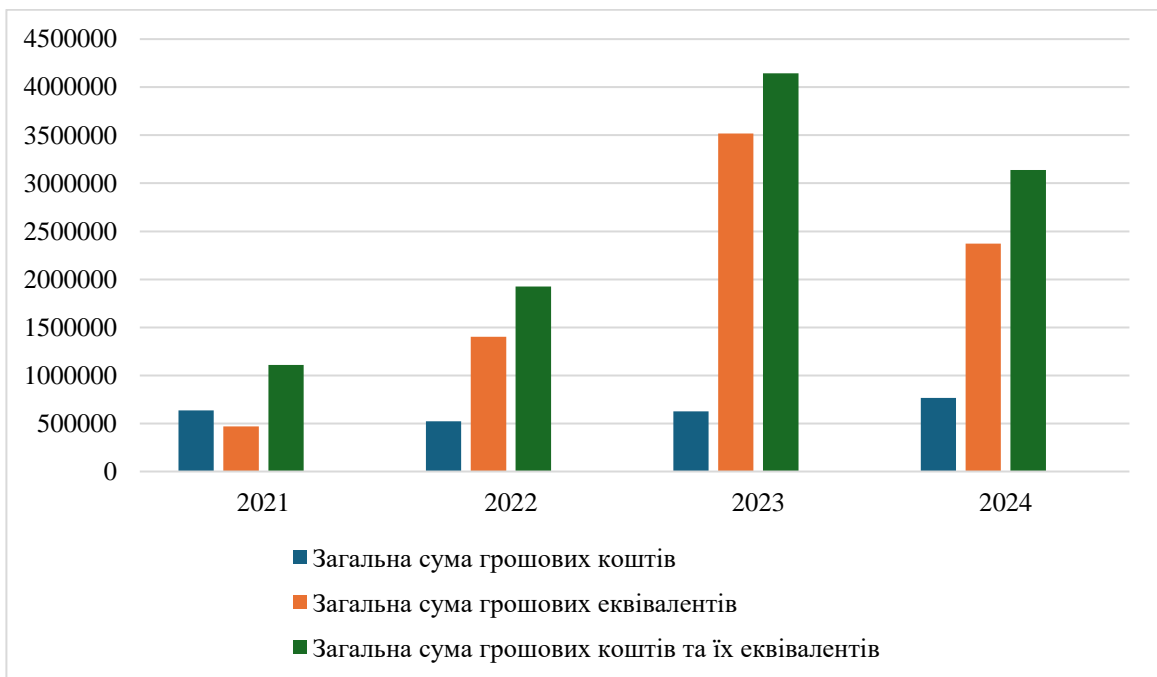
Джерело: створено на основі [42]

Грошові еквіваленти складаються із короткострокових розміщень в НБУ та депозитних сертифікатів. Загальна сума грошових еквівалентів у 2023 році 3 517 527 тис.грн., що у 648,25% перевищує показник 2021 року. Якщо порівняти показник 2023 року з 2024, то можемо стверджувати, що у 2024 році станом на

вересень цей показник є меншим, ніж у 2023. Зменшення показника у 2024 році може бути спричиненим корекцією обсягів коштів в НБУ.

Загальна сума грошових коштів та їх еквіваленті станом на 2023 рік сягає 4 145 098 тис.грн., що є більшим показником, ніж за попередні аналізовані роки (2021 та 2022). Але якщо порівняти 2023 та 2024 роки, то можемо стверджувати, що станом на вересень 2024 року показник менший, що вказує на часткове відновлення після стрімкого зростання.

Зобразимо динаміку грошових коштів та еквівалентів за допомогою діаграми (рис. 2.5.)

**Рис. 2.5. Динаміка грошових коштів та еквівалентів
АТ «АБ» РАДАБАНК» за 2021-2024р**

За поданою діаграмою на рис. 2.5. видно, що у 2023 році, порівняно з 2021, 2022 та 2024 роками загальна сума грошових еквівалентів та загальна сума грошових коштів та еквівалентів є більшою.

Проаналізуємо нематеріальні активи та гудвіл АТ «АБ» РАДАБАНК» (табл. 2.6.).

Нематеріальні активи – ліцензії, авторські права, патенти, права або результати інтелектуальної діяльності, які не мають фізичної форми.

Гудвіл – це частина вартості банку, яку не можна віднести до існуючих активів. Компоненти гудвілу включають витрати на юридичні послуги з реєстрації авторських прав, заробітну плату розробників програмного забезпечення та державні збори.

Таблиця 2.6.

**Аналіз нематеріальних активів та гудвілу
АТ «АБ» РАДАБАНК» за 2021-2024р**

тис.грн.

Показники	2021	2022	2023	Вересень 2024	Відхилення 2023/2021	
					Абс., тис. грн	Темп прир.,%
Комп'ютерне програмне забезпечення	6 336	8 845	10 153	10 340	3 817	60,26%
Нематеріальні активи на етапі розробки	1 343	439	820	2 404	-523	-38,96%
Інші нематеріальні активи	6	6	689	680	683	11 383%
Загальна сума нематеріальних активів за винятком гудвілу	8 398	9 988	11 672	13 424	3 274	38,98%
Загальна сума нематеріальних активів та гудвілу	8 398	9 988	11 672	13 424	3 274	38,98%

Джерело: створено на основі [42]

З огляду на табл. 2.6. можемо стверджувати, що існує стабільне збільшення активів, пов'язаних з комп'ютерним забезпеченням, нематеріальних активів на етапі розробки та інші нематеріальні активи. Станом на вересень 2024 року ці показники вже збільшились, порівняно з попередніми роками, що свідчить про розвиток сектору та зростання інноваційного потенціалу, що в подальшому може суттєво впливати на загальні активи.

Проаналізуємо основні засоби АТ «АБ» РАДАБАНК» за 2021-2024р. Основні засоби також входять в активи банку, вони включають в себе будівлі, транспортні засоби тощо. Аналіз подано у табл. 2.7.

Таблиця 2.7.

Аналіз основних засобів АТ «АБ» РАДАБАНК» за 2021-2024р.

тис.грн.

Показники	2021	2022	2023	Вересень 2024	Відхилення 2023/2021	
					Абс., тис. грн	Темп прир.,%
Земля та будівлі						
Будівлі	149 881	122 155	149 206	164 312	-675	-0,45%
Загальна сума землі та будівель	149 881	122 155	149 206	164 312	-675	-0,45%
Машини	11 166	9 971	11 918	16 435	752	6,73%
Транспортні засоби						
Автомобілі	16 155	15 738	12 546	10 342	-3 609	-22,34%
Загальна сума транспортних засобів	16 155	15 738	12 546	10 342	-3 609	-22,34%
Пристосування та приладдя	7 998	6 847	6 718	7 488	-1 280	-16,01%
Офісне обладнання	2 037	1 421	1 403	1 947	-634	-31,13%
Комп'ютерне обладнання	9 705	6 051	14 788	14 976	5 083	52,36%
Комунікаційне та мережеве обладнання	3 123	2 054	2 995	2 659	-128	-4,10%
Незавершені капітальні вкладення в основні засоби	214	17 471	628	3 631	414	193,46%
Інші основні засоби	15 399	10 189	14 071	11 583	-1 328	-8,62%
Загальна сума основних засобів	215 678	191 897	214 273	233 373	-1 405	-0,65%

Джерело: створено на основі [42]

Проаналізуємо табл. 2.7. За наведеними даними спостерігаємо збільшення загальної суми будівель та земельних ділянок, що свідчить про покращення інвестицій в нерухомість. Також відбулось значне збільшення машин та

комп'ютерного обладнання, що може вказувати на збільшення використання інноваційних технологій в роботі та розвиток у цьому напрямі. Зменшення показників офісного обладнання та пристосування обладнання свідчить про заміну старого на нове. Значне збільшення показника незавершеного капітального вкладення у 2024 році свідчить про розвиток інфраструктурних проєктів, що майже не відбувалось у 2023 році, хоча у 2022 році був досить високий показник.

Розглянемо динаміку основних засобів за допомогою діаграми (рис. 2.6.)

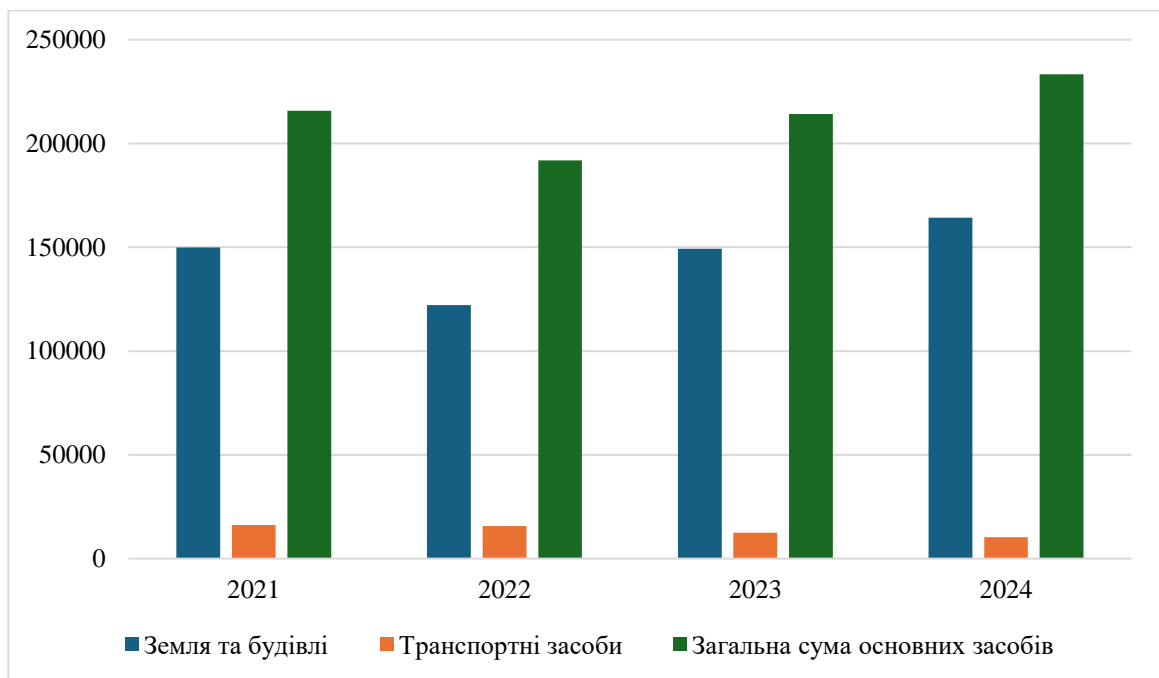

Рис. 2.6. Динаміка основних засобів АТ «АБ» РАДАБАНК» за 2021-2024р

За даними діаграми, зображеної на рис. 2.6., бачимо позитивну динаміку збільшення загальної суми основних засобів. Транспортні засоби дещо пішли на спід, а показник землі та будівель дещо коливається. Найменший показник спостерігаємо у 2022 році, найбільший, прогнозовано, буде у 2024 році.

Також важливим є дані які розміщені у фінансовій звітності у розділі «Різні активи», туди відносять:

- боргові інструменти (облігації, векселі);
- фінансові активи (акції та пайові внески);

- нефінансові активи (орендовані активи, патенти та ліцензії);
- дебіторську заборгованість;
- банківські метали (золото, срібло);
- запаси (матеріали).

Аналіз різних активів подано у табл. 2.8.

Таблиця 2.8.

**Аналіз різних активів АТ «АБ» РАДАБАНК»
за 2021-2024р (тис.грн.)**

Показники	2021	2022	2023	Вересень 2024	Відхилення 2023/2021	
					Абс., тис. грн	Темп прир.,%
1	2	3	4	5	6	7
Боргові інструменти утримувані						
Державні боргові інструменти утримувані	1 878 033	393 411	1 230 016	1 196 024	-648 017	-34,50%
Загальна сума боргових інструментів утримуваних	1 878 033	393 411	1 230 016	1 196 024	-648 017	-34,50%
Відстрочені податкові активи	757	1 519	2 854	4 592	2 097	276,91%
Інші фінансові активи						
Дебіторська заборгованість за операціями з платіжними картками	2 309	3 578	1 142	2 483	-1 167	-50,54%
Обмежені до використання грошові кошти та їх еквіваленти	34 699	87 268	29 205	31 325	-5 494	-15,83%
Інша дебіторська заборгованість	6 347	6 887	37 723	6 551	31 376	+494,4%
Загальна сума інших фінансових активів	43 998	97 737	68 070	40 359	24 072	54,72%

Продовження таблиці 2.8.

1	2	3	4	5	6	7
Інші нефінансові активи						
Дебіторська заборгованість за податками за винятком податку на прибуток	30	1	34	63	4	13,33%
Дебіторська заборгованість за іншими податками	30	1	34	63	4	13,33%
Попередні платежі та нарахований дохід за винятком договірних активів						
Попередні платежі	23 401	7 240	11 485	21 264	-11 916	-50,91%
Загальна сума попередніх платежів та нарахованого доходу за винятком договірних активів	23 401	7 240	11 485	21 264	-11 916	-50,91%
Попередні платежі та нарахований дохід за включно з договірними активами						
Попередні платежі	23 401	7 240	11 485	21 264	-11 916	-50,91%
Загальна сума попередніх платежів та нарахованого доходу за включно з договірними активами	23 401	7 240	11 485	21 264	-11 916	-50,91%
Банківські метали	29 850	20 927	25 556	32 228	-4 294	-14,39%
Запаси	6 497	4 983	5 239	7 946	-1 258	-19,36%
Інші активи	3	-	-	105	102	+3400%
Загальна сума інших нефінансових активів	59 781	33 151	42 314	61 606	-17 467	-29,21%

Джерело: створено на основі [42]

Проаналізуємо таблицю 2.8. Загальна сума боргових інструментів зменшилась на 34,5%, що свідчить про перенаправлення ресурсів у більш дохідні інструменти.

Інші фінансові активи збільшилась на 54,7%, що свідчить про покращення фінансової бази банку. У інших фінансових активах зросли показники іншої дебіторської заборгованості, а всі інші пішли на спад.

Інші нефінансові активи показали незначну динаміку, збільшились на 13,33%, таке збільшення не має суттєвого впливу на загальний результат активів.

Попередні платежі та нарахований дохід за винятком договірних активів та за виключенням договірних активів мають однакові значення. Ці показники зменшились на 50,9%.

Показник, що стосується банківських металів демонструє зниження на 14,39%, таке зменшення говорить про непопулярність таких вкладів серед клієнтів банку. За 2021-2023 роки попит знижувався, але у 2024 році спостерігаємо часткове відновлення показнику.

Запаси – скоротились, це могло бути спричиненим впровадження інноваційних підходів в роботі.

Загальна сума нефінансових активів зменшилась на 29,21%, хоча у 2024 році спостерігаємо збільшення цього показника. Зменшення показників свідчить про оптимізацію ресурсів.

Загалом, можемо стверджувати, що банк адаптується до змін які зараз зазнає економіку, тому десь зниження, а десь підвищення показників зумовлене адаптацією банківської установи до ймовірних ризиків та проблем, які можуть виникнути у будь-який час.

Окрім аналізу активів для банку важливим є аналіз пасивів, адже пасиви є одним із головних показників фінансової стійкості. Під час аналізу можемо виявити сильні та слабкі сторони управління банківської установи та за допомогою цього вибудувати стратегію покращення фінансового стану банку.

Під час аналізу пасивів проаналізуємо зобов'язання та власний капітал банку АТ «АБ» РАДАБАНК».

До зобов'язань можемо віднести кошти Національного банку України, клієнтів та інших банків. Також зобов'язання щодо поточного податку на прибуток, інші фінансові зобов'язання та інші зобов'язання.

Аналіз зобов'язань наведений у табл. 2.9.

Таблиця 2.9.

Аналіз зобов'язань банку АТ «АБ» РАДАБАНК» за 2022-2024 р.

тис.грн.

Показники	01.01.2022	01.01.2023	01.01.2024	Відхилення 2024/2022	
				Абс., млн. грн	Темп прир., %
Кошти отримані від НБУ	855 127	0	0	-	-
Кошти банків	192 027	0	0	-	-
Кошти клієнтів	3 586 813	3 286 599	6 383 773	2 796 960	77,98%
у тому числі кошти суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ	2 239 370	2 082 661	4 183 149	1 943 779	86,8%
у тому числі кошти фізичних осіб	1 347 443	1 203 938	2 200 624	853 181	63,32%
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	9 895	3 744	61 646	51 751	523%
Резерви за зобов'язаннями	37	51	2 964	2 927	7 910,8%
Інші фінансові зобов'язання	25 121	40 505	252 883	227 762	906,7%
Інші зобов'язання	57 260	35 766	59 825	2 565	4,48%
Усього зобов'язань	4 726 281	3 366 664	6 761 091	2 034 810	43,05%

Джерело: створено на основі [42]

За даними таблиці 2.9. бачимо, що всі показники збільшуються, спаду показників не відбувається.

Показники які вказують на отримання коштів отриманих від НБУ та від інших банків спостерігаємо лише станом на 01.01.2022, у 2023 та 2024 показники відсутні. Це свідчить про те, що банк не отримував коштів від НБУ та інших банків. Це є позитивним сигналом, адже банк є незалежним від зовнішніх чинників.

Збільшились кошти клієнтів на 77,98%, найбільше вплинув на позитивну динаміку показник коштів суб'єктів господарювання та небанківських установ,

показник збільшився на 86,8%. На 63,32% збільшились кошти фізичних осіб, показник менший чим у суб'єктів господарювання.

Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток зросли на 51 751 тис.грн. свідчить про підвищення податкових зобов'язань, це може бути спричинено податковою політикою держави.

Резерви за зобов'язаннями суттєво збільшились з показника 37 тис. грн станом на 01.01.2022 показник зріс до 2 964 на початку 2024 року. Таке суттєве збільшення може бути спричиненим підвищення політики управління ризиками та певними вимогами до резервування.

Інші фінансові зобов'язання мають суттєве підвищення, що свідчить про збільшення зобов'язань перед агентами та контрагентами.

Усього приріст загальних зобов'язань підвищився на 43,05%, на таку зміну відсотку вплинули кошти клієнтів та інші фінансові зобов'язання.

Проаналізувавши зобов'язання та попередньо активи, можемо відобразити результати у вигляді діаграми (рис. 2.7.)

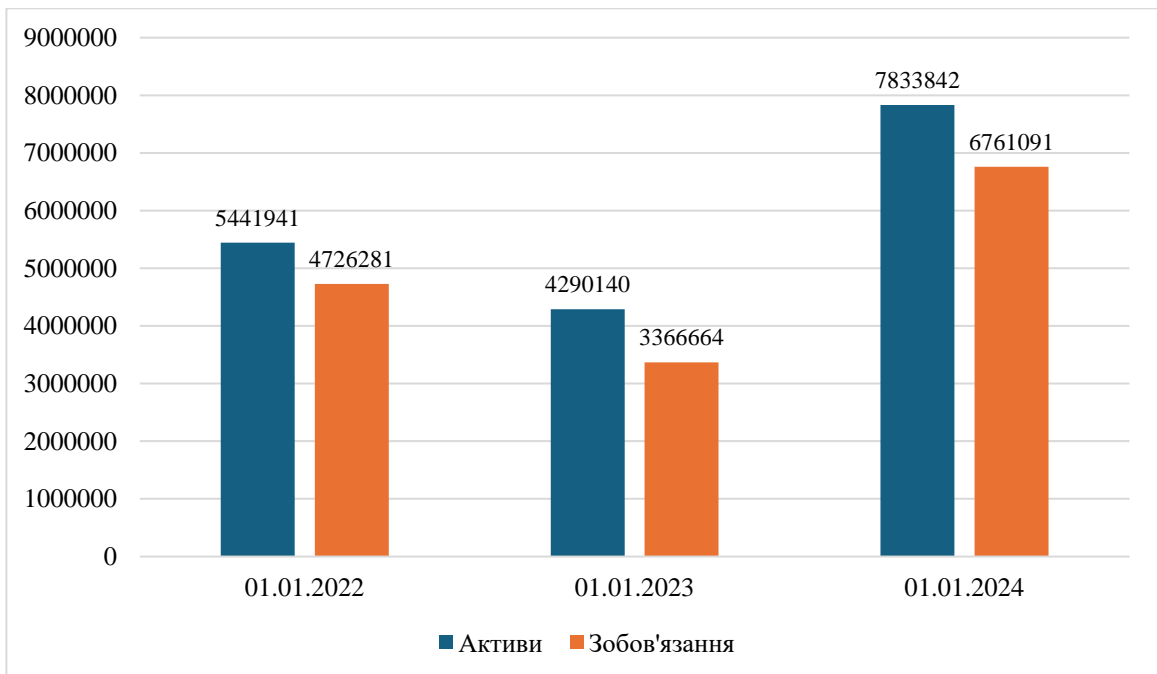

Рис. 2.7. Динаміка активів та зобов'язань АТ «АБ» РАДАБАНК» за 2022-2024 р

Рис. 2.7. демонструє динаміку активів та зобов'язань банку АТ «АБ» РАДАБАНК» станом на 2022-2024 р. За діаграмою можемо побачити, що активи перевищують зобов'язання. Станом на 01.01.2023 зменшилися показники активу та зобов'язань порівняно з 01.01.2022, але станом на 01.01.2024 спостерігаємо відновлення показників.

До пасиву також можна віднести власний капітал банку. Власний капітал для банку є гарантією стійкості та безпеки. Від складу власного капіталу та його значень залежить діяльність банку та можливість протистояти ризикам, які можуть виникнути через нестабільність економіці та зміну податкової політики країни.

Розглянемо структуру власного капіталу АТ «АБ» РАДАБАНК» за 2022-2024 р (табл. 2.10.)

Таблиця 2.10.

Структура власного капіталу АТ «АБ» РАДАБАНК» за 2022-2024 р

тис.грн.

Показники	01.01.2022	01.01.2023	01.01.2024	Відхилення 2024/2022	
				Абс., млн. грн	Темп прир., %
Статутний капітал	301 000	301 000	301 000	-	-
Емісійні різниці	0	0	0	-	-
Незарєєстрований статутний капітал	0	0	0	-	-
Інший додатковий капітал	-329	-329	-329	-	-
Резерви та інші фонди банку	23 734	28 935	29 401	5 667	23,88%
Резерви переоцінки	0	0	0	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	107 289	111 375	174 592	67 303	62,76%
Усього власного капіталу	431 694	440 981	504 664	72 970	16,90%

Джерело: створено на основі [42]

За даними таблиці 2.10. бачимо що показники статутного капіталу залишаються незмінними, їх показник – 301 000 тис.грн. У банку відсутні

емісійні різниці та незареєстрований статутний капітал. Додатковий капітал не змінився, показник -329 тис.грн., що свідчить про стабільність витрат. Резерви та інші фонди банку збільшили свій показник на 23,88%, що свідчить про збільшення формування резервів, що сприяє підвищенню фінансової стабільності в подальшій діяльності банку. Також збільшився нерозподілений прибуток на 62,76%, що свідчить про оптимізацію витрат банку, та підвищення прибутковості.

Усього власний капітал підвищився на 16,90%, порівняно з 01.01.2021 роком. Це є позитивним результатом, банк підвищує власну фінансову стабільність.

Для банківської установи окрім активів та пасивів важливо аналізувати доходи та витрати, адже основна мета діяльності є прибуток.

Структура доходів банку включає аналіз процентних, комісійних та торговельних доходів. Аналіз попередньо зазначених показників може дати розуміння на скільки є прибутковим діяльність банку у наданні кредитів, розміщенні депозитів, виконання валютних операцій, операцій з різними видами банківських карток та операцій з фінансовими інструментами (валютні операції, операції з цінними паперами).

Структура витрат банку включає адміністративні витрати (витрати на заробітну плату працівникам, оренду, ІТ тощо), інші витрати (витрати на модернізацію, штрафи), процентні витрати (витрати за депозитами та кредитами клієнтів тощо). Також до структури витрат відносимо резерви під знецінення активів, які сформовані для покриття кредитних ризиків.

Проаналізуємо доходи та витрати АТ «АБ» РАДАБАНК» за 2022-2024 р (табл. 2.11.).

У таблиці 2.11. подано дані стосовно доходів та витрат АТ «АБ» РАДАБАНК» станом на 01.01. 2022-2024 р.

Найбільше збільшились показники процентного доходу та чистого процентного доходу. Процентний дохід збільшився на 101,6%, таке приріст може бути спричинений збільшенням ставок за кредитуванням. Чистий дохід

збільшився на 63,61%, що вказує на вдосконалення управління процентних доходом.

Таблиця 2.11.

Аналіз доходів та витрат АТ «АБ» РАДАБАНК» за 2022-2024 р

тис.грн

Показники	01.01.2022	01.01.2023	01.01.2024	Відхилення 2024/2022	
				Абс., млн. грн	Темп прир., %
Доходи					
Процентні доходи	361 407	415 882	728 677	367 270	101,6%
Чистий процентний дохід	227 313	226 777	371 872	144 559	63,61%
Чистий комісійний дохід	104 788	106 739	99 019	-5 769	-5,50%
Торговий результат	44 064	74 072	55 945	11 881	26,96%
Інші операційні доходи	20 090	19 448	12 678	-7 412	-36,9%
Інші доходи	3 190	4 021	3 851	661	20,73%
Всього доходів	399 445	431 057	543 364	143 919	36,04%
Витрати					
Процентні витрати	134 094	189 104	356 805	222 711	166,1%
Відрахування до резервів	-7 736	160 755	49 843	57 579	744,5%
Адміністративні та інші операційні витрати	279 843	255 234	352 294	72 451	25,89%
Всього витрат	272 107	415 988	402 137	130 030	47,82%
Прибуток (збиток) до оподаткування	127 338	15 068	141 227	13 889	10,91%
Прибуток (збиток) після оподаткування	104 001	9 303	63 777	-40 224	-38,7%

Джерело: створено на основі [42]

Близько 20% мають приріст показники торгового результату та іншого доходу. Покращення торгового результату можливо завдяки підвищенню продажу фінансових інструментів або вигідні інвестиції.

Зменшення показнику відбулось у інших операційних доходів (36,9%) та у чистому комісійному доході (5,5%). Зниження операційних доходів зумовлене

зменшенням попиту супутні банківські послуги. Чисті комісійні доходи теж свідчать про зменшення попиту на отримання банківських послуг.

Загалом, загальні доходи мають тенденцію до зростання, що є позитивним показником. Станом на 01.01.2024 доходи становлять 543 364 тис.грн., що є більшим значенням, ніж станом на 01.01.2022 та 01.01. 2023.

Доходи неможливі без витрати. Основні витрати АТ «АБ» РАДАБАНК» за 2022-2024 р це: процентні витрати, відрахування до резервів, адміністративні та інші операційні витрати. Найбільше зросли процентні витрати (166,1%) та відрахування до резервів (744,5%). Збільшення процентних витрат могло бути спричинене через залучення дорогих джерел фінансування, які потребують додаткових витрат. Відрахування до резервів зумовлене можливими ризиками, основний ризик – збитки, які спричинені неповерненням кредитів або надзвичайними ситуаціями через воєнний конфлікт на території України.

Адміністративні витрати зросли на 25,89%, досить невелике збільшення, порівняно з процентними відрахуваннями та відрахуваннями до резервів. Збільшення адміністративних витрат могло збільшенням через збільшенням цін, інфляцію.

Загальні витрати станом на 01.01.2024р зменшились, порівняно з показником станом на 01.01.2023. Це відбулось через зменшення відрахувань в резерви, цей показник є меншим, порівняно з 01.01.2023р.

Проаналізувавши прибутковість, можемо стверджувати, що кожен аналізований період є прибутковим для банку.

Станом на 01.01.2024р. прибуток до оподаткування збільшився на 10,91%, порівняно з 01.01.2022 роком, це є позитивним показником, але показник «Прибуток після оподаткування» свідчить що показник знизився на 38,7%, порівняно з 01.01.2022. Таке зниження може свідчити про зміну податкової політики в країні, податкові платежі були збільшені.

Проаналізувавши доходи та витрати, ми побачили що діяльність банку була прибутковою за аналізований період, прибутковість зумовлене перевищення

доходів над витратами. Розглянемо динаміку доходів та витрат за допомогою діаграми (рис. 2.8.)

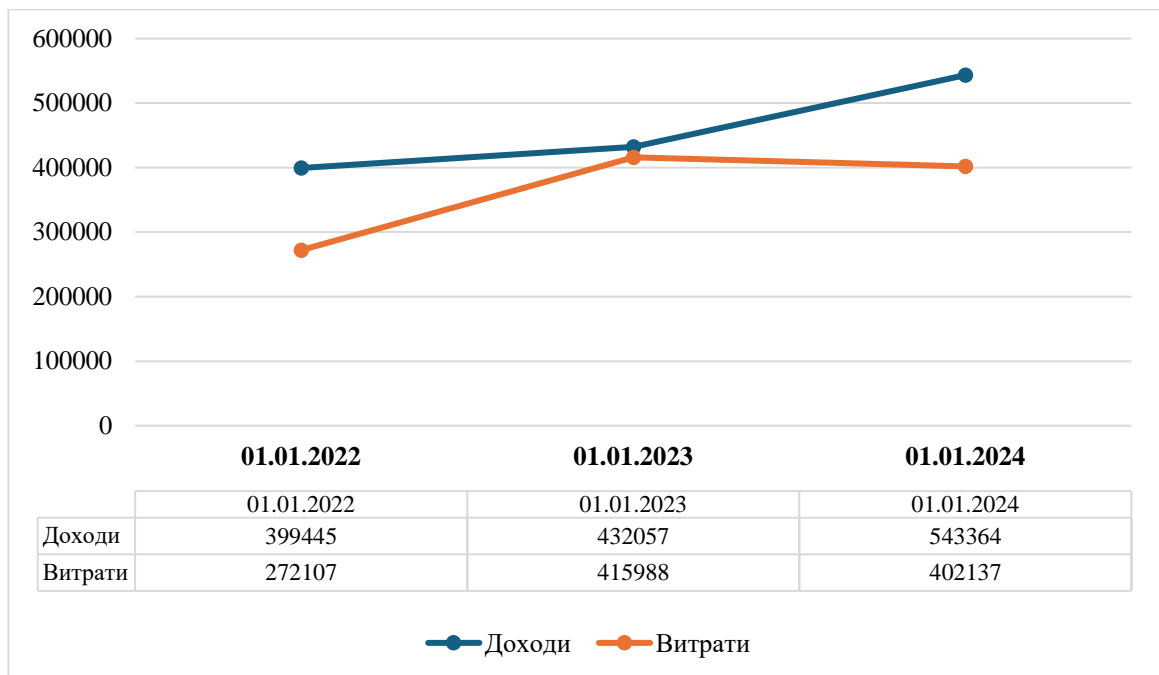

Рис. 2.8. Динаміка доходів та витрат АТ «АБ» РАДАБАНК» за 2022-2024 р

За зображеною діаграмою на рис. 2.8. спостерігаємо, що доходи перевищують витрати. Лише станом на 01.01.2023 банк не отримав значного прибутку, адже доходи майже сягнули витрат, це могло відбутись через складне економічне становище в країні.

2.3. Аналіз фінансової стійкості АТ «АБ» РАДАБАНК»

Аналіз фінансової стійкості для банків є необхідною складовою для визначення надійності та ефективності роботи банку, адже за допомогою аналізу фінансової стійкості можна визначити якість активів, ліквідність, капітальну активність, рентабельність та прибутковість.

Аналіз фінансової стійкості включає в себе аналіз фінансової стабільності банку, аналіз ліквідності, аналіз показників ділової активності та аналіз ефективності управління.

Аналіз фінансової стабільності – оцінка спроможності банком виконувати зобов'язання перед кредиторами, вкладниками та іншими учасниками.

Аналіз фінансової стабільності можна розрахувати за допомогою коефіцієнтів (табл. 2.12.)

Таблиця 2.12.

Коефіцієнти для визначення фінансової стабільності банку

Коефіцієнт	Економічний зміст коефіцієнту	Формула розрахунку	Норма
Коефіцієнт надійності	Показує рівень залучених коштів	$K_H = \frac{K}{Z_K}$	Не менше 5%
Коефіцієнт фінансового важеля	Можливість банку залучати кошти на фінансовому ринку	$K_{ф.в.} = \frac{Z_K}{K}$	В межах 1:20
Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів — достатність капіталу	Розкриває достатність сформованого власного капіталу в активізації та покритті різних ризиків	$K_{ув} = \frac{K}{A_{ЗАГ}}$	Не менше 10%
Коефіцієнт захищеності власного капіталу	Показує, яку частку капіталу розміщено в нерухомості	$K_{ЗК} = \frac{A_K}{K}$	Не менше 1
Коефіцієнт захищеності дохідних активів	Захист дохідних активів	$K_{ЗДА} = \frac{K - HA_D - Z_B}{A_D}$	Більше 0
Коефіцієнт мультиплікатора капіталу	Показує ступінь покриття активів	$K_{МК} = \frac{A}{K_a}$	12,0-15,0

Джерело: сформовано на основі [4]

У таблиці 2.12. наведено всі необхідні коефіцієнти для розрахунку фінансової стабільності банку. Розрахунок фінансової стабільності за коефіцієнтами для АТ «АБ» РАДАБАНК» подано в табл. 2.13.

За даними таблиці 2.13. можемо дійти висновку, що в цілому АТ «АБ» РАДАБАНК» є стабільним. Деякі показники у 2024 році збільшили своє значення, завдяки чому сягнули нормативу, серед них: коефіцієнт захищеності

дохідних активів та коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів — достатність капіталу.

Таблиця 2.13.

Розрахунок фінансової стабільності АТ «АБ» РАДАБАНК»

Коефіцієнт	Результат розрахунку за 2023р	Результат розрахунку за вересень 2024р	Відхилення 2024/2023		Виконання нормативу
			Абс.	Темп прир.,%	
Коефіцієнт надійності	0.0695	0.0927	0.0232	33.41%	Виконано
Коефіцієнт фінансового важеля	13.40	9.79	-3.61	-26.91%	Виконано
Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів — достатність капіталу	0.0746	0.1021	0.0275	36.82%	Виконано
Коефіцієнт захищеності власного капіталу	0.0729	0.0974	0.0246	33.74%	Не виконано
Коефіцієнт захищеності дохідних активів	0.0746	0.1021	0.0275	36.82%	Виконано
Коефіцієнт мультиплікатора капіталу	14.40	10.79	-3.61	-25.04%	Не виконано

Станом на вересень 2024 року банк не дотримувався нормативів коефіцієнтів захисту капіталу та адекватності капіталу. Це може бути пов'язано з високим рівнем зобов'язань банку відносно власного капіталу, на що може впливати недостатній рівень захисту власного капіталу банку. Недосягнення нормативу адекватності капіталу свідчить про те, що активи банку сформовані переважно за рахунок залучених коштів, а не власного капіталу, що може підвищувати ризик у разі нестабільності на фінансовому ринку.

Ліквідність – один із ключових показників діяльності банку. Аналіз ліквідності банку є необхідний для того щоб визначити чи спроможний банк виконувати зобов'язання перед клієнтами. Проаналізувати ліквідність банку можна за наведеними коефіцієнтами у табл. 2.14.

У таблиці 2.14. подані коефіцієнти за допомогою яких можна визначити ліквідність банку АТ «АБ» РАДАБАНК», розрахунок ліквідності за два роки подано у таблиці 2.15.

Таблиця 2.14.

Коефіцієнти для аналізу показників ліквідності банку

Коефіцієнт	Економічний зміст коефіцієнту	Формула розрахунку	Норма
Коефіцієнт миттєвої ліквідності	Показує можливості розрахунку «живими» грошми зобов'язань	$K_{\text{МЛ}} = \frac{K_{\text{кр}} + K_{\text{а}}}{D}$	$\geq 0,3$
Коефіцієнт загальної ліквідності зобов'язань банку	Показує можливості розрахунку всіма активами	$K_{\text{зл}} = \frac{A_{\text{ЗАГ}}}{Z_{\text{ЗАГ}}}$	$\geq 1,0$
Коефіцієнт відношення високоліквідних до робочих активів	Показує питому вагу високоліквідних активів у робочих активів	$K_{\text{ВВРА}} = \frac{A_{\text{ВЛ}}}{A_{\text{р}}}$	0,4-0,6
Коефіцієнт ресурсної ліквідності зобов'язань	Показує забезпечення дохідними активами загальних зобов'язань	$K_{\text{рп}} = \frac{A_{\text{д}}}{Z_{\text{ЗАГ}}}$	$\geq 0,7$
Коефіцієнт ліквідного співвідношення виданих кредитів і залучених депозитів (для визначення незбалансованої ліквідності)	Показує наскільки видані кредити забезпечені всіма залученими депозитами	$K_{\text{СКЗД}} = \frac{K_{\text{р}}}{D}$	0,4-0,6
Коефіцієнт генеральної ліквідності зобов'язань	Показує здатність банку погашати зобов'язання високоліквідними активами та через продаж майна	$K_{\text{ГЛЗ}} = \frac{A_{\text{ВЛ}} + A_{\text{м}}}{Z_{\text{ЗАГ}}}$	$\geq 0,3$

Джерело: сформовано на основі [3]

Таблиця 2.15.

Розрахунок ліквідності АТ «АБ» РАДАБАНК»

Коефіцієнт	Результат розрахунку за 2023р	Результат розрахунку за вересень 2024р	Відхилення 2024/2023		Виконання нормативу
			Абс.	Темп прир.,%	
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт миттєвої ліквідності	0.613	0.481	-0.132	-21.6%	Виконано
Коефіцієнт загальної ліквідності зобов'язань банку	1.075	1.102	0.027	2.56%	Виконано
Коефіцієнт відношення високоліквідних до робочих активів	0.598	0.459	-0.140	-23.3%	Виконано
Коефіцієнт ресурсної ліквідності зобов'язань	0.613	0.481	-0.132	-21.6%	Не виконано

Продовження таблиці 2.15.

1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт ліквідного співвідношення виданих кредитів і залучених депозитів (для визначення незбалансованої ліквідності)	0.229	0.384	0.154	67.30	Не виконано
Коефіцієнт генеральної ліквідності зобов'язань	1.024	1.048	0.024	2.31%	Виконано

Розрахувавши коефіцієнти ліквідності, можемо стверджувати що виконані всі норми, окрім, коефіцієнта ресурсної ліквідності зобов'язань та коефіцієнта ліквідного співвідношення виданих кредитів і залучених депозитів. Банку не вистачає декількох значень, що сягнути нижньої норми. Загалом, банк продемонстрував позитивні результати.

Аналіз ділової активності для банку при аналізі активів і пасивів посідає ключову роль, адже аналіз ділової активності відбувається окремо за активами та окремо за пасивами.

Аналіз ділової активності включає дослідження рівня та динаміки різних фінансових показників, таких як запаси та оборотність капіталу компанії, дебіторська та кредиторська заборгованість, фінансовий та операційний цикли, а також стійкість економічного зростання.

Для аналізу ділової активності використовуються коефіцієнти наведені в табл. 2.16.

Таблиця 2.16.

Коефіцієнти для аналізу ділової активності банку

Коефіцієнт	Економічний зміст коефіцієнту	Формула розрахунку	Норма
1	2	3	4
Частина активів			
Коефіцієнт дохідних активів	Питома вага дохідних активів у загальних активах	$K_{\text{Да}} = \frac{A_{\text{д}}}{A_3}$	0,7-0,9
Коефіцієнт кредитної активності інвестицій у кредитний портфель	Питома вага кредитного портфеля у загальних активах	$K_{\text{КРА}} = \frac{КР}{A_3}$	0,8–1,0

Продовження таблиці 2.16.

1	2	3	4
Коефіцієнт загальної інвестиційної активності в цінні папери і пайову участь	Питома вага портфеля цінних паперів і паїв у загальних активах	$K_{iA} = \frac{ЦПП}{A_3}$	0,3–0,5
Коефіцієнт інвестицій у дохідних активах	Питома вага інвестицій у дохідних активах	$K_{iDA} = \frac{ЦПП}{A_D}$	0,7–0,8
Частина пасивів			
Коефіцієнт активності залучення позичених і залучених коштів	Питома вага залучених коштів у загальних пасивах	$K_{ЗК} = \frac{З_k}{П_{ЗАГ}}$	0,8–0,9
Коефіцієнт активності залучення міжбанківських кредитів	Питома вага одержаних міжбанківських кредитів у загальних пасивах	$K_{ЗМК} = \frac{МБК}{П_{ЗАГ}}$	0,01–0,03
Коефіцієнт активності залучення строкових депозитів	Питома вага строкових депозитів у загальних пасивах	$K_{ЗСД} = \frac{D_{сер}}{П_{ЗАГ}}$	0,6–0,8
Коефіцієнт активності використання залучених коштів у дохідні активи	Співвідношення дохідних активів і залучених коштів	$K_{ЗДА} = \frac{D_a}{З_k}$	0,7–0,9
Коефіцієнт активності використання залучених коштів у кредитний портфель	Питома вага кредитного портфеля у залучених коштах	$K_{ЗКР} = \frac{КР}{З_k}$	0,4–0,6
Коефіцієнт активності використання строкових депозитів у кредитний портфель	Співвідношення кредитного портфеля і депозитів строкових	$K_{ДСКР} = \frac{КР}{D_c}$	0,5–0,7

Джерело: сформовано на основі [2]

За поданими коефіцієнтами в таблиці 2.16. розрахуємо значення для АТ «АБ» РАДАБАНК» (табл. 2.17.).

За проведеними розрахунками у таблиці 2.17. можемо дійти висновку, що банк виконує всі нормативи частини пасивів, але не всі нормативи частини активів. Частина активів пов'язана з дохідними активами та їх структурою, показники розраховані на показниках кредитного та інвестиційного портфеля банку. Не виконано норматив за коефіцієнтом загальної інвестиційної активності в цінні папери і пайову участь та коефіцієнтом інвестицій у дохідних активах.

Таблиця 2.17.

Аналіз ділової активності АТ «АБ» РАДАБАНК»

Коефіцієнт	Результат розрахунку за 2023р	Результат розрахунку за вересень 2024р	Відхилення 2024/2023		Виконання нормативу
			Абс.	Темп прир.,%	
Частина активів					
Коефіцієнт доходних активів	1	1	-	-	Виконано
Коефіцієнт кредитної активності інвестицій у кредитний портфель	0.558	0.677	0.1919	21.35%	Виконано
Коефіцієнт загальної інвестиційної активності в цінні папери і пайову участь	0.442	0.323	-0.199	-26.9%	Не виконано
Коефіцієнт інвестицій у доходних активах	0.442	0.323	-0.199	-26.9%	Не виконано
Частина пасивів					
Коефіцієнт активності залучення позичених і залучених коштів	1.560	1.051	-0.509	-32.62	Виконано
Коефіцієнт активності залучення строкових депозитів	1.560	1.051	-0.509	-32.62	Виконано
Коефіцієнт активності використання залучених коштів у доходні активи	0.411	0.567	0.156	37.86%	Виконано
Коефіцієнт активності використання залучених коштів у кредитний портфель	0.229	0.384	0.154	67.30	Виконано
Коефіцієнт активності використання строкових депозитів у кредитний портфель	0.229	0.384	0.154	67.30	Виконано

Частка пасивів пов'язана з залученими коштами та строковими депозитами банку. Всі показники відповідають нормам, що свідчать про високий рівень ділової активності банку.

Аналіз ефективності управління є важливим показником, який має вирішальний вплив на розвиток банківської установи. Цей показник дозволяє оцінити, наскільки ефективно та правильно використовуються ресурси, наскільки продуктивно працює команда і де є можливості для вдосконалення.

Аналіз ефективності управління можна розрахувати за допомогою коефіцієнтів, які подані у табл. 2.18.

Таблиця 2.18.

Коефіцієнти для розрахунку ефективності управління

Показник	Формула для розрахунку	Норматив
ROA	Прибуток до резервів та податків / Середні активи	0.02–0.03
ROE	Прибуток до резервів та податків / Середній капітал	0.15–0.25
ROA	Чистий прибуток / Середні активи	0.01–0.03
ROE	Чистий прибуток / Середній капітал	0.10–0.20
NIM	Чистий процентний дохід / Середні продуктивні активи	0.03–0.05
С/І	Операційні витрати / Загальний дохід	0.4–0.6

У таблиці 2.18. наведено коефіцієнти, за допомогою яких можна розрахувати ефективність управління банківської установи, норми та формули для розрахунків.

Розрахуємо коефіцієнти ефективності управління для АТ «АБ» РАДАБАНК» (табл. 2.19.)

Таблиця 2.19.

Розрахунок ефективності управління АТ «АБ» РАДАБАНК»

Коефіцієнт	Результат розрахунку за 2023р	Результат розрахунку за вересень 2024р	Відхилення 2024/2023		Виконання нормативу
			Абс.	Темп прир.,%	
ROA	0.35%	0.45%	0.10	28.57%	Виконано
ROE	6.94%	9.01%	2.07	29.83%	Виконано
NIM	4.20%	4.50%	0.30	7.14%	Виконано
С/І	60.00%	55.00%	-5.00	-8.33%	Виконано

За даними таблиці 2.19. бачимо що АТ «АБ» РАДАБАНК» виконує всі нормативи, які є маркерами ефективності управління банком. Показник ROA збільшився, позитивна динаміка зумовлена збільшенням прибутку банку. Показник ROE вказує на покращення рентабельності банку, оскільки абсолютне відхилення показує позитивну динаміку. Показник NIM підвищився на 7,14%, це свідчить про покращення управління процентними доходами банку, показник був би більший, якщо доходи банку були б більшими. Показник С/І показує зниження показника на 8,33%, порівняно з показником 2023 року, показник зумовлений зниженням витрат у співвідношенні доходів.

РОЗДІЛ 3

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ І ПАСИВАМИ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

3.1. Проблеми та шляхи покращення якості активів комерційного банку

Українські банки сьогодні переживають важку економічну кризу, але продовжують працювати. Банки, не дивлячись на скрутне становище, розширюють свою діяльність та охоплюють нові ринки фінансових послуг. Для управління активами банку необхідно розуміти проблематику та шляхи покращення якості активів.

Активи банку утворюються у процесі активних операцій, до яких можна віднести розміщення залучених та власних коштів, з метою отримання доходу та підтримання ліквідності та фінансової стійкості.

Виникнення проблемних активів у банківській установі може впливати на структуру активів, що в подальшому знижує конкурентоспроможність, фінансову стійкість банку.

Розглянемо основні фактори впливу на якість активів (рис. 3.1.)

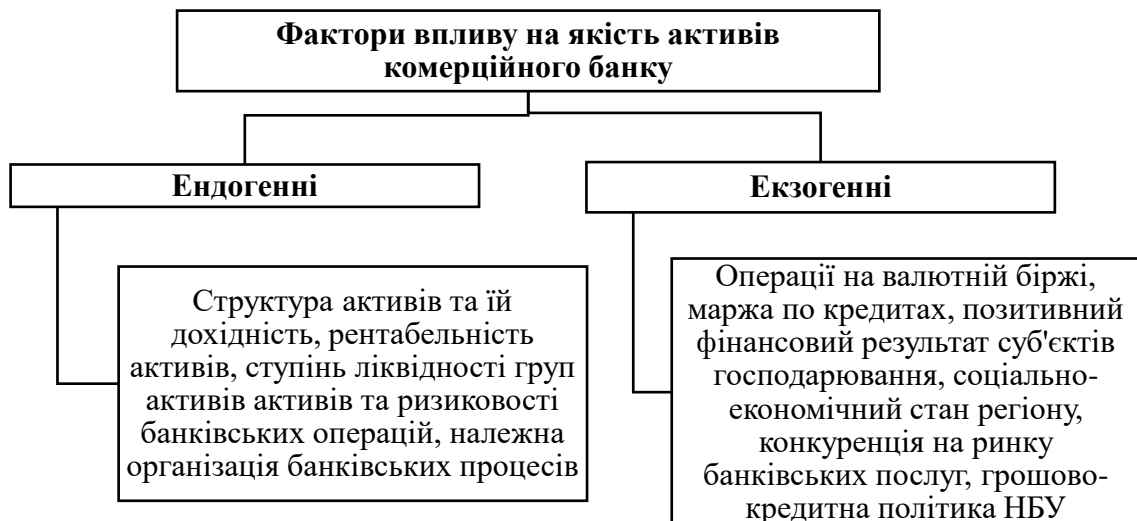

Рис. 3.1. Фактори впливу на якість активів комерційного банку

Джерело: власна розробка

Управління активами базується чотирьох основних операціях банку: кредитуванні, депозитах, інвестицій та торгівлі. Кожна з цих операцій впливає на структуру балансу та потенціал дохідності активів. Таким чином, можна визначити на що скоординовано управління активами - на процес координації для управління балансом і прибутковістю банку з метою досягнення фінансової стійкості банку та конкурентоспроможності.

Основними принципами та методами управління активами, для досягнення вищезазначеної мети можуть стати (табл. 3.2.)

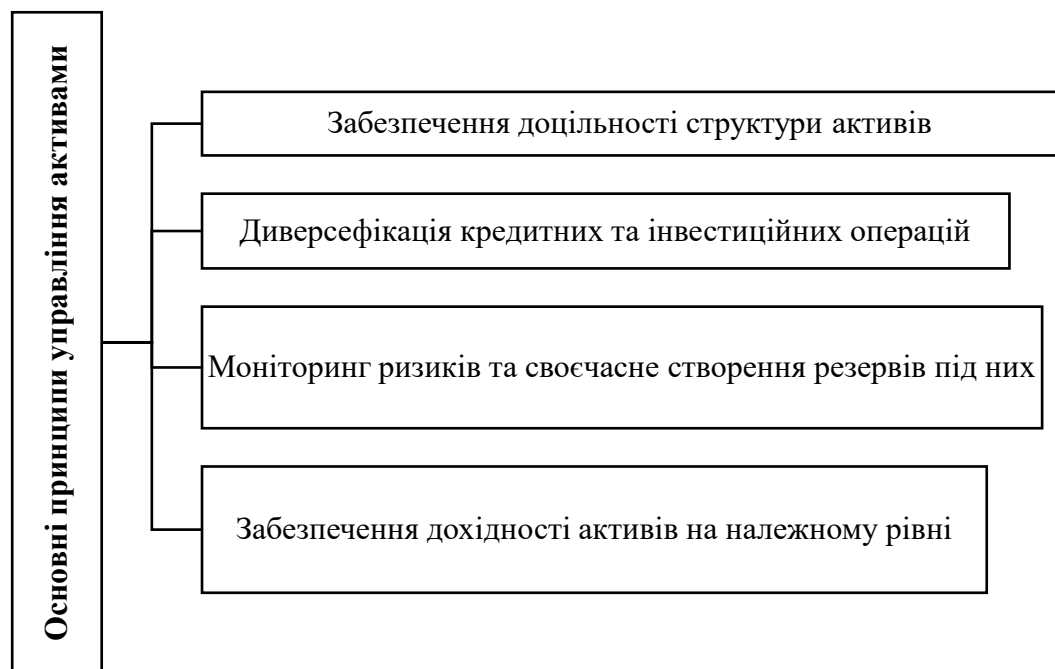

Рис. 3.2. Основні принципи управління активами

Джерело: власна розробка

Рис. 3.2. демонструє основні принципи управління активами. За цими принципами передбачається, що активи мають бути збалансованими, ліквідними та прибутковими. Основна мета дотримання таких принципів є забезпечити спроможність банківської установи виконувати свої зобов'язання перед клієнтами.

Диверсифікація кредитів спрямована на розподіл активів між позичальниками, що в подальшому зменшує ризик втрат, зменшення активів.

До основних принципів також можна віднести моніторинг ризиків. До ризиків відносимо кредитний, інвестиційний, ринковий та операційний. Для зменшення ризиків банківські установи створюють резерви, які можуть мінімізувати втрати.

Забезпечення дохідності активів забезпечує підвищення прибутковості, активи мають постійно генерувати дохід. Генерація доходу може покривати вчасно витрати та формувати прибуток. Цей принцип на рівні з іншими забезпечує належне функціонування банку.

Окрім принципів є важливим і методи (табл. 3.1.)

Таблиця 3.1.

Методи управління активами банку

Назва методу	Коротка характеристика
Інтегроване управління	Забезпечує максимізацію прибутку приналежному рівні ризику
Управління ліквідністю	Визначення потреби у ліквідних коштах
Поділ джерел фінансування	Встановлення відповідності між конкретними видами таких джерел та напрямками використання ресурсного потенціалу
Розрахунок значень показників	НБУ встановлює нормативи, яких має дотримуватись банківська установа. Відповідність нормам визначається при розрахунку
Визначення та аналіз показників	Аналіз показників активів, який допомагає визначити ступінь управління
	Аналіз факторів, що впливають на фінансовий стан та окремо на активи
Проведення розрахунків	Проведення розрахунків прибутковості операцій з активами

Джерело: власна розробка

Управління активами є важливим інструментом забезпечення фінансової стабільності та підвищення прибутковості банківських операцій. Завдяки використанню таких методів, як інтегроване управління, управління ліквідністю, сегрегація джерел фінансування, аналіз ефективності активів та розрахунки, банки можуть ефективно управляти своїми коштами, мінімізувати ризики та підвищити прибутковість.

Чітке управління активами не тільки сприяє стабільності, але й розширює можливості для розвитку банківських установ на ринку. Аналіз факторів, що впливають на фінансові показники банку, не тільки покращує стратегії управління, але й дозволяє своєчасно виявляти ризики та реагувати на них.

Основна проблема управління активами зображена на рис. 3.3.

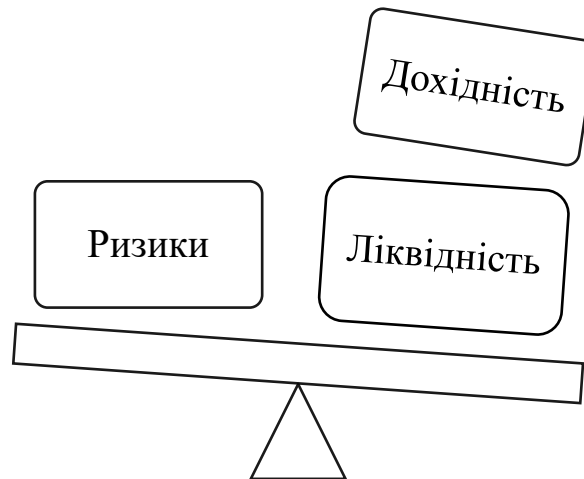

Рис. 3.3. Основна проблема управління активами

Джерело: власна розробка

Рис. 3.3. демонструє основну проблему управління активами, сутність полягає в тому, що банку необхідно забезпечувати баланс між можливими ризиками та дохідністю з ліквідністю. Напруженість між цими трьома елементами ускладнює завдання. З одного боку, банки прагнуть забезпечити високу прибутковість своїх активів. Зазвичай це пов'язано з інвестуванням у високоризикові, але прибуткові проекти. З іншого боку, їм необхідно підтримувати достатній рівень ліквідності для своєчасного виконання своїх зобов'язань перед клієнтами.

Ще однією проблемою є недосконалість систем оцінки та моніторингу активів. Без якісного аналізу банки не можуть адекватно оцінити ризики, пов'язані з їхніми активами, що призводить до зниження фінансової стабільності та прибутковості.

Проблеми зумовили виділення основних завдань та мети управління активами (рис. 3.4.)

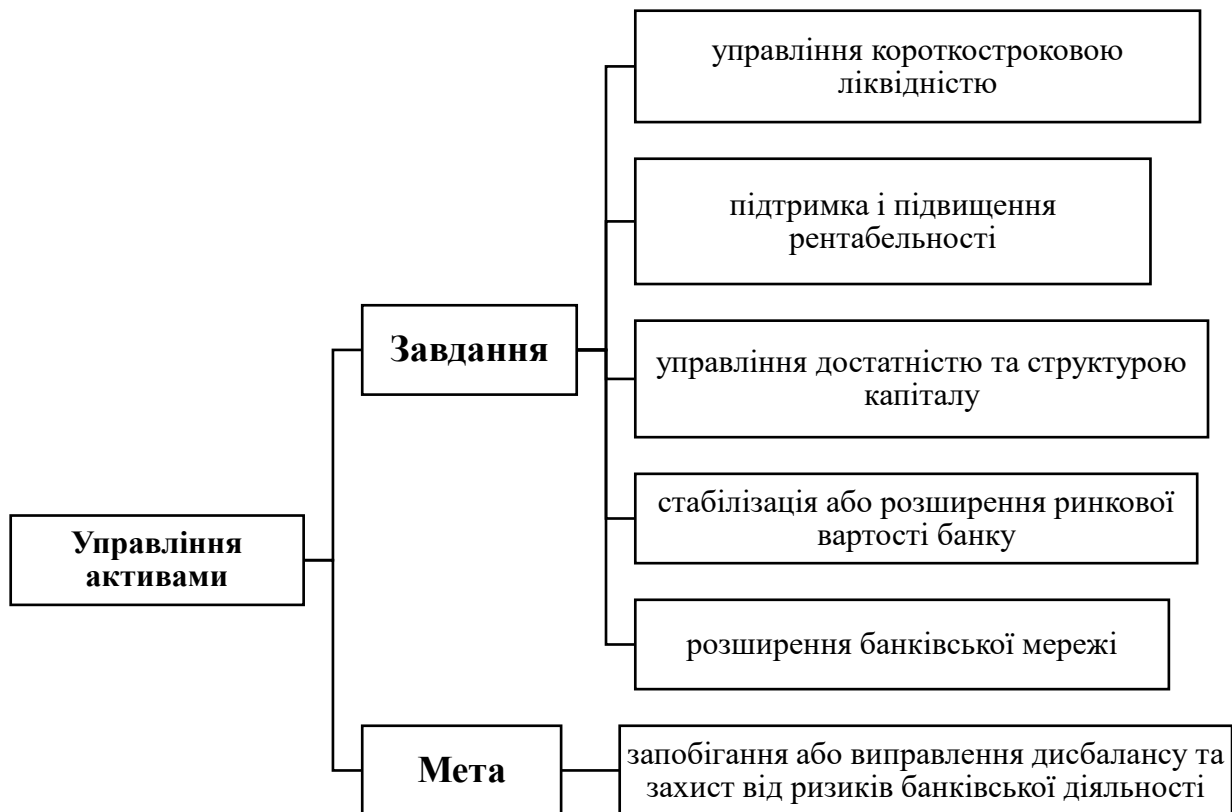

Рис. 3.4. Завдання та мета управління активами

Джерело: власна розробка

Ефективне управління активами є основою успішної банківської діяльності. В умовах сучасних динамічних ринків і постійно зростаючих ризиків банки повинні приділяти особливу увагу оптимізації своїх активів для досягнення стратегічних цілей. Основними цілями управління активами є забезпечення стабільності, ліквідності, прибутковості та конкурентоспроможності. Одним із ключових завдань є управління короткостроковою ліквідністю. Забезпечуючи достатній рівень ліквідності, банки можуть виконувати свої зобов'язання перед клієнтами та партнерами і уникати кризових ситуацій. Це питання є особливо важливим у часи економічної нестабільності, коли раптовий відтік коштів може загрожувати фінансовій стабільності банків.

Іншим важливим питанням є підтримання та підвищення прибутковості. Прибутковість активів є показником ефективності роботи банку та джерелом прибутку для його подальшого розвитку. Для досягнення цієї мети банки повинні оптимізувати свої інвестиційні та кредитні портфелі, обираючи найбільш прибуткові проекти та операції.

Управління нормативами та структурою капіталу, це завдання передбачає створення збалансованої структури між власним і позиковим капіталом та уникнення фінансових дисбалансів. У цьому контексті особливо важливим є дотримання регуляторних нормативів, що забезпечують стабільність банківської системи в цілому. Важливим також є питання стабілізації та зростання ринкової вартості банків. Конкурентоспроможність банківських установ залежить від їх здатності залучати нових клієнтів та підтримувати лояльність існуючих. Розширення банківської мережі є важливим елементом цього процесу, оскільки доступність фінансових послуг відіграє важливу роль у залученні нових ринків.

Метою управління активами є запобігання та виправлення дисбалансів і захист від ризиків. Це завдання вимагає системного підходу, який враховує взаємозв'язок між прибутковістю, ліквідністю та ризиком. Завдяки ефективному управлінню активами банки можуть забезпечити стабільність у непередбачуваних ринкових умовах.

На сьогоднішній день функціонування банківської системи України характеризується низкою негативних проявів, зокрема збільшенням обсягів проблемних активів, передусім неякісних кредитів та недостатністю резервів для відшкодування можливих втрат, які негативно впливають на якість активів банку [27].

Тож шляхи покращення активів будуть направлені більше на вдосконалення кредитного портфелю. Розглянемо основні шляхи покращення активів (табл. 3.2.)

Таблиця 3.2.

Шляхи покращення активів

№	Назва інструменту	Зміст
1	Моніторинг кредитів	Аналіз фінансової звітності позичальника Перевірка стану застави Перевірка своєчасності виконання зобов'язань перед банком
2	Система раннього реагування у разі виникнення сумніви щодо повернення заборгованості	Обговорення проблемної ситуації з позичальником Перевірка стану застави (в разі необхідності здійснення переоцінки) Вжиття заходів щодо захисту інтересів банку
3	Вибір стратегії роботи з проблемними активами банку	Аналіз наслідків використання стратегій дій щодо позичальника Аналіз перспективи бізнесу позичальника Оцінка бізнесу і менеджменту позичальника (зокрема, бажання співпрацювати з банком) Аналіз впливу форс-мажорних обставин при стягненні заборгованості позичальника
4	Планування і реалізація роботи з проблемною заборгованістю	Аналіз кредитного ризику Реструктуризація кредитної заборгованості Рішення щодо продажу активів
5	Стягнення (ліквідація проблемного активу)	Реалізація застави позичальника Продаж активу третій стороні Судові процедури, в т.ч. процедура банкрутства

Джерело: [26]

Розглянемо методи позбавлення банків від неякісних активів (рис. 3.5.)

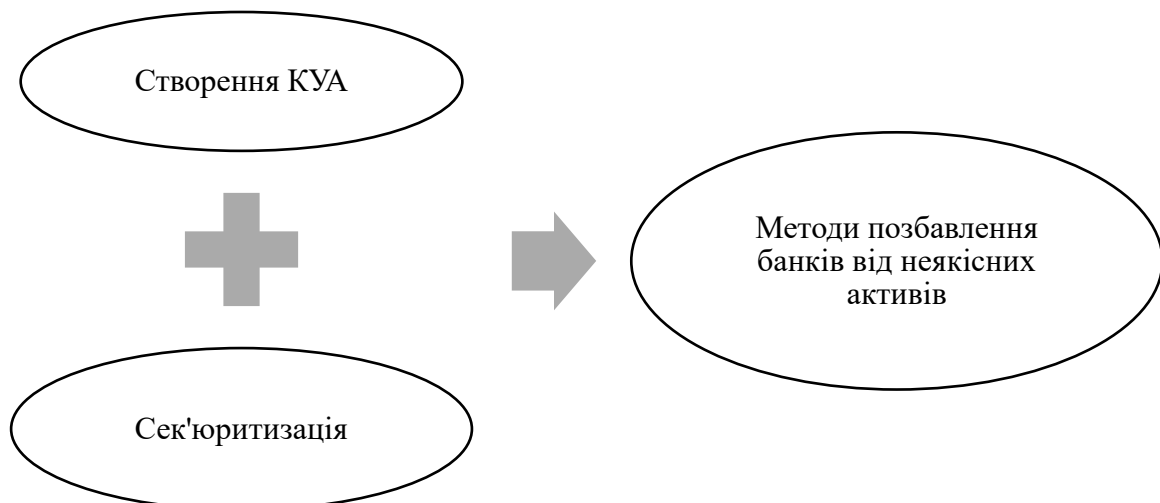

Рис. 3.5. Методи позбавлення банків від неякісних активів

Джерело: власна розробка

Основна мета функціонування КУА полягає в тому, що недіючі кредити і застава за ними замість того, щоб бути ліквідованими в авральному порядку і за заниженими цінами, можуть піддатися реструктуризації. А отже, можна спокійно дочекатися завершення кризи і після відновлення платоспроможності боржників повернути такі кредити і заставу за ними на ринок за прийнятною ціною [25].

Ключовим елементом успішного запуску та функціонування таких КУА є розширення їхніх повноважень щодо позичальників, а також надання їм політичного впливу та незалежності від банків і центральних банків. Міжнародний досвід показує, що такі компанії можуть бути успішними за умови ефективного правосуддя та правозастосування. Міністерство фінансів вже розробляє ініціативу щодо створення компанії з управління непрацюючими активами банків, що допоможе у майбутньому позбутися неякісних активів у банках.

Сек'юритизація – заміщення неякісних кредитів цінними паперами з їх переведенням на баланс спеціалізованої компанії-емітента SPV (specialpurpose vehicle).

Сутність сек'юритизації проблемних активів полягає в їх перетворенні в цінні папери, частину з яких можна продати на ринкових умовах. Однією з переваг (сек'юритизації) є розширення кола інвесторів у проблемні борги. Завдяки рейтингу старшого траншу (серії цінних паперів) ширша група інвесторів може придбати проблемні кредити.

При сек'юритизації проблемних активів вони юридично відокремлюються від майна банку та списуються з його балансу, після чого ризики та винагороди, що генерується активами, розподіляються серед інвесторів у цінні папери. Емітентом і балансоутримувачем активів виступає спеціально створена для випуску SPV [7].

3.2. Формування капіталу банку, як один із методів управління пасивами банку

Основним інструментом управління пасивами є залучення капіталу банку. Величина капіталу визначає обсяги активних операцій банку, розмір депозитної бази, можливості запозичення коштів на фінансових ринках, максимальні розміри кредитів, величину відкритої валютної позиції та ряд інших важливих показників, які істотно впливають на діяльність банку [23].

Існують лише два методи управління капіталом банку – це метод внутрішніх та зовнішніх джерел поповнення банку.

Перший метод характеризується у підході основним джерелом зростання капіталу це є нерозподілений прибуток банку. Реінвестування прибутку є найбільш прийнятною та відносно дешевою формою фінансування для банків, які прагнуть розширити свою діяльність. Такий підхід до розширення капітальної бази дозволяє банку не розширювати коло власників, тим самим зберігаючи існуючий контроль над діяльністю банку та запобігаючи зниженню дохідності капіталу через збільшення кількості акцій в обігу.

Чистий прибуток, що залишається в розпорядженні банку після сплати податків, використовується для досягнення двох основних цілей (рис. 3.5.)

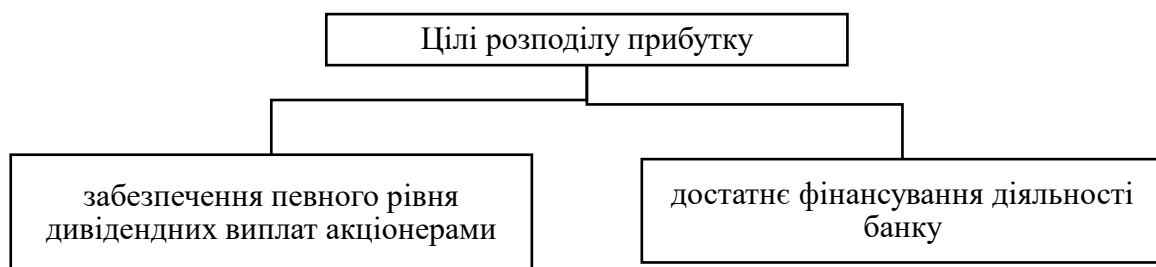

Рис. 3.5. Цілі розподілу прибутку

Високі дивіденди приваблюють акціонерів, але уповільнюють процес накопичення капіталу. Це обмежує зростання дохідних активних операцій банку та підвищує загальний рівень ризику. Зниження довіри до банку також може призвести до відтоку капіталу, оскільки акціонери продають занадто ризиковані акції. Оскільки можливість залучення додаткового капіталу значною мірою

визначається розміром дивідендів, дивідендна політика впливає не тільки на внутрішні джерела поповнення капіталу, а й на зовнішні.

Оптимальна дивідендна політика максимізує ринкову вартість акцій банку. Дохідність банківських акцій не повинна бути нижчою за дохідність інших видів інвестицій з порівнянним ризиком. У розвинених країнах середня дохідність банківських акцій становить 14-17%. Важливим фактором, що впливає на здатність банку залучати капітал у майбутньому, є стабільність його дивідендної політики. З метою підтримання стабільного рівня дивідендів банки останніми роками все частіше спрямовують частину прибутку на дивідендну політику. Це пов'язано як зі зростаючими вимогами акціонерів, так і з тенденцією до зниження загальної прибутковості банків. Наприклад, за останнє десятиліття американські банки виплатили близько 80% свого чистого прибутку у вигляді дивідендів. Така ситуація змусила керівництво банків шукати зовнішні джерела поповнення капіталу.

Розглянемо переваги та недоліки внутрішніх джерел поповнення капіталу банку (табл. 3.3.)

Таблиця 3.3.

Переваги та недоліки внутрішніх джерел поповнення капіталу

Переваги	Недоліки
незалежність від кон'юнктури ринку	повне оподаткування, оскільки на поповнення капіталу спрямовується чистий прибуток після виплати всіх податків
відсутність витрат із залучення капіталу зовні	виникнення проблеми зменшення дивідендів
простота застосування, оскільки кошти просто переводяться з одного бухгалтерського рахунку на інший	повільне нарощування капіталу
відсутність загрози втрати контролю над банком з боку акціонерів	

Розглянемо шляхи залучення капіталу через зовнішні джерела (рис. 3.6.)

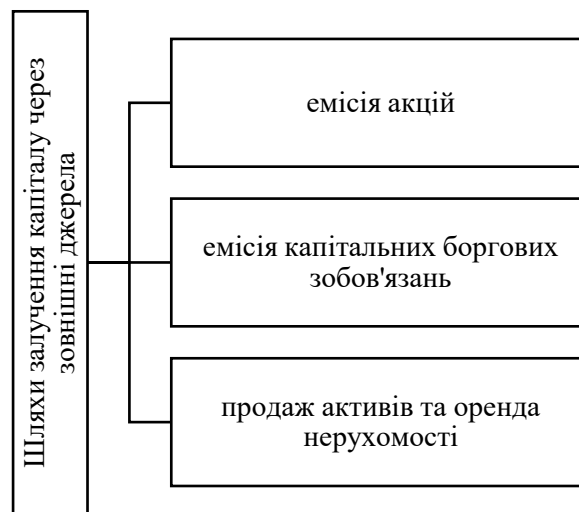

Рис. 3.6. Шляхи залучення капіталу через зовнішні джерела

Джерело: власна розробка

Найпопулярнішими інструментами зовнішнього фінансування є випуск простих та привілейованих акцій. Випуск та розміщення акцій на ринку є найдорожчим способом залучення капіталу з точки зору вартості. Процедура пов'язана з високими витратами, зниженням прибутку на акцію та значними ризиками з точки зору можливості втрати акціонерами контролю над банком. Якщо випуск акцій є великим і акціонери не в змозі викупити всі нові акції, банк стикається із загрозою зміни власника через концентрацію контролю. Водночас, більша кількість акціонерів створює сприятливі умови для залучення додаткових коштів у майбутньому.

Капітальні зобов'язання являють собою довгострокові боргові кошти, вкладені в банківську установу зовнішніми інвесторами. Емісія відбувається у формі випуску боргових зобов'язань або довгострокових цінних паперів. Такі зобов'язання банку вважаються субординованими. Тобто в разі неплатоспроможності вони є субординованими щодо зобов'язань банку перед вкладниками, але мають пріоритет перед акціонерами при визначенні черговості виплат.

Зобов'язання щодо залучення капіталу є важливим засобом зовнішнього фінансування, оскільки вони дозволяють банкам залучати великі обсяги капіталу без необхідності розподіляти власність між акціонерами. Однак використання субординованого боргу має певні обмеження. По-перше, вартість субординованого боргу зазвичай вища, ніж вартість традиційних депозитів, оскільки інвестори беруть до уваги підвищений ризик банкрутства банку. По-друге, регулятори можуть встановлювати обмеження на суму субординованого боргу, що враховується при розрахунку капіталу, з метою забезпечення стабільності банківської системи. Крім того, до ризиків використання боргових зобов'язань можна віднести можливість зниження ліквідності банків. Зобов'язання на основі довгострокового боргу вимагають регулярних виплат відсотків, що може ускладнити управління грошовими потоками, особливо в умовах нестабільності на фінансових ринках. З іншого боку, такі інструменти можуть допомогти банкам розширити свої ресурси, підвищити кредитоспроможність та надати можливість здійснювати довгострокові інвестиційні проекти.

Для залучення додаткового капіталу та отримання значних фінансових ресурсів банки часто здійснюють такі операції, як продаж активів, зокрема будівель, споруд і офісів, що перебувають у їхній власності, із подальшою довгостроковою орендою цих об'єктів у нових власників. Подібні угоди є ефективними в умовах зростання ринкової вартості майна через інфляцію та можливості використання прискореної амортизації нерухомості, передбаченої законодавством.

Крім того, банки створюють резерви для переоцінки основних засобів, що дозволяє покрити різницю між їх балансовою та ринковою вартістю. На основі цієї дооцінки випускаються акції, які розподіляються між акціонерами банку безкоштовно, збільшуючи їх частку власності. Такий процес, відомий як бонусна емісія, сприяє підвищенню розміру капіталу, не призводячи до розпорошення власності та не збільшуючи ризику втрати контролю над банком з боку акціонерів.

Комерційні банки повинні планувати свою діяльність з поповнення капіталу. Цей процес планування включає в себе основні етапи (табл. 3.4.)

Таблиця 3.4.

Етапи планування поповнення капіталу

Етап	Зміст
I етап	розробка загального фінансового плану діяльності банку
II етап	визначення величини капіталу, необхідної для розширення активних операцій, підвищення їх ризиковості (якщо банк проводить агресивну політику), задоволення вимог органів банківського нагляду
III етап	визначення величини капіталу, що його банк має змогу залучити за рахунок нерозподіленого прибутку
IV етап	оцінювання та вибір найприйнятнішого зовнішнього джерела поповнення капіталу на підставі аналізу ринкових умов, прав та інтересів власників, прогнозів щодо майбутньої прибутковості банку

Джерело: [23]

Вітчизняні банки мають зростаючу потребу у збільшенні своєї капітальної бази, особливо після запровадження відповідних нормативних актів НБУ, і тому планування розвитку своєї капітальної бази розглядається як одне з основних завдань управлінської команди.

5 серпня 2024 року Національний банк України досяг важливого етапу в розвитку української банківської системи, запровадивши нову трирівневу структуру капіталу. Реформа спрямована на посилення фінансової стійкості банків та приведення їх у відповідність до європейських стандартів. Нові вимоги передбачають, що банки повинні дотримуватися певних нормативів капіталу, включаючи коефіцієнт основного капіталу першого рівня на рівні не менше 5,625%, коефіцієнт капіталу першого рівня на рівні не менше 7,5% та коефіцієнт регулятивного капіталу на рівні не менше 10%. Для забезпечення плавного переходу до цих стандартів НБУ встановив поетапний графік підвищення нормативів капіталу. У першому періоді, з серпня до кінця 2024 року, мінімальний норматив капіталу становитиме 8,5%, з подальшим підвищенням до 9,25% у першій половині 2025 року і, нарешті, до 10% з липня 2025 року. Банкам

також дозволено включити частину прибутку за 2024 рік до капіталу першого рівня без попереднього погодження з НБУ, за умови вирахування будь-яких дивідендів до сплати. Ці заходи спрямовані на захист інтересів вкладників та посилення фінансової стійкості банківської системи, що сприяє загальній фінансовій стабільності країни. Водночас, нова структура капіталу стимулюватиме банки активніше долучатися до фінансування проєктів з відновлення економіки, що є вкрай важливим у нинішніх умовах. Це рішення також є важливим кроком на шляху інтеграції української банківської системи до європейського фінансового простору та сприятиме підвищенню її міжнародної конкурентоспроможності.

Розглянемо еволюцію підходу до формування капіталу банку (табл. 3.5.)

Таблиця 3.5.

Еволюція підходу до формування капіталу банку

Параметр	Стара структура капіталу (до 5 серпня 2024 року)	Нова структура капіталу (з 5 серпня 2024 року)
1	2	3
Рівні капіталу	Основний та додатковий капітал	Трирівнева структура капіталу: основний капітал першого рівня, капітал першого рівня та регулятивний капітал.
Мінімальна достатність (основний капітал першого рівня)	Не регламентувалась окремо	5,625%
Мінімальна достатність (капітал першого рівня)	7%	7,5%
Мінімальна достатність регулятивного капіталу	10%	10% (поетапне підвищення: 8,5% з серпня 2024 року, 9,25% з 2025 року, 10% з липня 2025 року).
Дивіденди та прибуток	Для включення прибутку до капіталу необхідне попереднє погодження з НБУ.	Дозволено включати частину прибутку за 2024 рік до основного капіталу першого рівня без попереднього погодження за умови вирахування дивідендів.
Мета змін	Підтримка капіталізації банків та забезпечення стійкості.	Посилення фінансової стійкості банків, адаптація до європейських стандартів, стимулювання участі банків у відновленні економіки.

Продовження таблиці 3.5.

1	2	3
Регулювання переходу	Єдиний норматив достатності регулятивного капіталу на рівні 10%.	Поетапне впровадження нових нормативів з перехідним періодом до липня 2025 року.

Джерело: власна розробка

Таблиця 3.5. показано еволюцію підходів банків до формування капіталу з метою зміцнення фінансової системи, підвищення її гнучкості та приведення у відповідність до міжнародних стандартів.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі магістра досліджено управління активами і пасивами банківської установи окремо досліджено фінансовий стан та діяльність АТ АБ «РАДАБАНК». Проведене дослідження дало можливість зробити наступні висновки:

1. Управління активами та пасивами є центральним елементом фінансової стратегії банківської установи і допомагає забезпечити баланс між ліквідністю, прибутковістю та ризиком. Раціональне управління цими елементами може допомогти банкам підтримувати стабільне функціонування в складних ринкових умовах.

2. Ефективне управління активами передбачає оптимізацію структури кредитного портфеля, інвестиційної діяльності та резервів ліквідності. Це дозволяє банкам мінімізувати кредитні та ринкові ризики, забезпечуючи при цьому стабільний дохід.

3. Важливим аспектом в управлінні пасивами є формування стабільної ресурсної бази, що включає депозити, міжбанківські кредити та інші зобов'язання. Збалансований підхід до управління пасивами дозволяє банкам виконувати свої зобов'язання перед клієнтами та підтримувати репутацію надійного фінансового партнера.

4. З огляду на поточні виклики, спричинені економічною нестабільністю та наслідками воєнних дій в Україні, управління активами та пасивами має стратегічне значення. Ефективна реалізація цих процесів може пом'якшити вплив зовнішніх ризиків, підтримати ліквідність та сприяти сталому розвитку банківської системи.

5. Проведено аналіз фінансового стану (активів та пасивів) та фінансової стійкості АТ АБ «РАДАБАНК». Аналіз активів та пасивів показав, що банк має збалансовану структуру активів та пасивів, яка відповідає вимогам щодо ліквідності, капіталу та прибутковості. Зокрема, високий рівень поточних активів дозволяє банку вчасно виконувати свої зобов'язання перед клієнтами, що є

важливим показником фінансової стійкості. Активи банку характеризуються диверсифікованим інвестиційним портфелем, що пом'якшує ризики, пов'язані зі зміною ринкових умов, на додаток до значної частки кредитного портфеля, який є основним джерелом доходів банку. Водночас оцінка якості активів свідчить про необхідність подальшої оптимізації структури кредитного портфеля шляхом зменшення частки ризикових кредитів та підвищення їх надійності.

У структурі зобов'язань переважають депозити клієнтів, які забезпечують стабільну основу для фінансування діяльності банку. Крім того, банк використовує міжбанківські кредити та інші фінансові інструменти для підвищення ліквідності. Важливою перевагою є те, що строки погашення боргу збалансовані, що знижує ризик виникнення розривів ліквідності. В цілому, аналіз фінансового стану АБ «РАДАБАНК» свідчить про те, що банк працює добре, але окремі аспекти управління активами та пасивами потребують вдосконалення з метою підвищення операційної ефективності та зниження довгострокових ризиків. Запропоновані за результатами аналізу рекомендації спрямовані на зміцнення фінансової стійкості банку, підвищення його конкурентоспроможності та забезпечення сталого розвитку.

6. У третьому розділі розглянуто проблеми та заходи щодо їх покращення. З'ясовано, що однією з основних проблем є зростання частки проблемних кредитів, що знижує ефективність діяльності банків та впливає на їхню фінансову стабільність. Для покращення ситуації пропонується запровадити сучасні методи оцінки кредитних ризиків, такі які дозволяють більш точно оцінити платоспроможність клієнтів та зменшити упущену вигоду. Також рекомендується зменшити концентрацію ризику, зокрема шляхом диверсифікації кредитного портфеля за галузями економіки та регіонами.

Також було розглянуто важливість формування капіталу банку, адже від капіталу залежать пасиви банку, а саме: структура пасивів, ліквідність та здатність банку виконувати свої зобов'язання. Виявлено, що капітал є основою для залучення зовнішнього фінансування, визначення кредитних лімітів та підтримки довіри клієнтів і партнерів.

7. Також у третьому розділі було розглянуто нововведення, яке почало діяти з 5 серпня 2024 року, яке стосується зміни структури капіталу. Було порівняно структуру до 5 серпня 2024 року та після, наголошено на відмінностях нововведеннях.

До 5 серпня 2024 року структура капіталу базувалася на традиційних компонентах, таких як статутний капітал, нерозподілений прибуток та резерви. Наприклад, вимоги до субординованого боргу були переглянуті таким чином, що тепер він враховується в капіталі за більш суворими критеріями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Азізова К. М., Тисячна Ю. С. Управління активами і пасивами банку: сутність та методичні підходи. Економічний простір. 2016. № 108. С. 112-126.;
2. Аналіз ділової активності URL: <https://studfile.net/preview/9016555/page:19/>
3. Аналіз ліквідності
URL:
<https://buklib.net/books/29191/#:~:text=Ліквідність%20комерційного%20банку%20це%20можливість,рiзними%20контрагентами%20в%20аналізованих%20періодах>
4. Аналіз фінансової стійкості URL: <https://buklib.net/books/29141/>
5. АТ «АБ»РАДАБАНК
URL: <https://bank.gov.ua/ua/supervision/institutions/21322127>
6. Вербецька О. О. Комплексне управління активами і пасивами // Управління розвитком. – 2014. – № 3 (166). – С. 94-96.
7. Волков С. Банківська детоксикація: «хороший», «поганий», «злий»? URL: <http://gazeta.dt.ua/finances/bankivskadetoksikaciya-horoshiy-poganiy-zliy-.html>
8. Герасимович А. М. Коефіцієнтний аналіз ліквідності балансу банку // Вісник КЕФ КНЕУ імені В. Гетьмана. – 2011. – № 1. – С. 17–26.
9. Діденко Н. Ю. Управління активами і пасивами банку // Актуальні проблеми економіки: теоретичні та практичні аспекти. Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Дніпропетровськ, 27-28 січня 2012 року): у 2-х частинах. – Дніпропетровськ.: НО «Перспектива». – 2012. – Частина I. – С. 43-44.
10. Добровольська О.В., Острініна О.П., Лопаткіна А.О. Аналіз сучасного стану активів та пасивів комерційного банку. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки. – 2017. – Випуск 27(3). – С. 28-32.

11. Жердецька Л.В. Трансформація підходів до оцінки та регулювання ризику ліквідності банків. Східна Європа: економіка, бізнес та управління, 2016, Вип. 3 (03). С.217-222.
12. Зверук Л. А. Основи стратегій управління активами і пасивами банків. Бізнес Інформ. 2018. № 6. С. 307-313;
13. Звіт про фінансову стабільність, грудень 2023 р. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2023-H2.pdf?v=6.
14. Зянько В. В., Коваль Н. О., Єпіфанова І. Ю. Банківський менеджмент : навчальний посібник /. – 2-ге вид., доп. – Вінниця : ВНТУ, 2018. – 126 с
15. Карчева Т. Г., Карчева О. Я. Ефективне управління активами і пасивами – необхідна умова фінансової стійкості банку. Науковий вісник Чернігівського державного інституту економіки і управління. Серія 1: Економіка. 2012. Вип. 1. С. 240-249.
16. Кірянова Н.В., Линник Н.В., Яковенко Я.С., Руденко С.В. Теоретико-методичні засади управління активами та пасивами банку // Вісник студентського наукового товариства. – 2021. – Вип. 1. – С. 25-30, С. 28-29
17. Коваленко В. В., Ткаченко Д.О. Операції рефінансування у забезпеченні ліквідності банків України. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2017, Вип. 3 (08). С. 275-278.
18. Конспект лекцій з дисципліни «Фінансовий менеджмент у банку» для здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем «магістр» денної та заочної форм навчання спеціальностей 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» / Укл. І.Є. Андрющенко, – Запоріжжя: ЗНТУ, 2018.- 98с; Вербицька О.О. Комплексне управління активами і пасивами // Управління розвитком. – 2014. – № 3 (166). – С. 94-96;
19. Корнієнко Т.В. Стратегічне управління активами та пасивами комерційного банку в умовах перехідної економіки // Вісник Національного банку України. – 2017. – № 10. – С. 14-17.
20. Литвинчук І.В. Банківський менеджмент: навчальний посібник. Державний університет «Житомирська політехніка», Житомир. – 2021. – 122 с

21. Литвинюк О. В. Обґрунтування концептуальних підходів до оцінки чинників, що впливають на результат управління активами та пасивами банків. Сталий розвиток економіки. 2015. № 2. С. 311-317.;
22. Литвинюк О.В. Ефективне управління активами та пасивами – необхідна умова забезпечення фінансової стійкості та надійності банківських установ // Збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науковопрактичної конференції: «Соціально – економічні реформи в контексті глобалізації та євроінтеграції», Львів. – 2013. – С. 57-60.
23. Методи управління капіталом банку URL: <https://buklib.net/books/30432/>
24. НБУ АТ «АБ» РАДАБАНК» URL: https://bank.gov.ua/files/Shareholders/306500/306500_20240101.pdf
25. Новіков В. Ніконова М., Крилова В. Практика роботи з проблемними активами банків: світовий досвід і реалії України // Вісник Національного банку України. – 2013. – №4. – С. 15-21.
26. Осадчий І. Шляхи вдосконалення роботи з проблемними активами банків України Вісник Української академії банківської справи № 1(30) 2011 р., с.4
27. Офіційний сайт Національного банку України URL: <http://www.bank.gov.ua>.
28. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk>
29. Польова О.Л., Балалаєва Г.О. Управління зобов'язаннями комерційного банку Економіка. Фінанси.Право. № 11/2, 2019. С 21-25
30. Постанова Кабінету міністрів України від 10.01.2019 за № 8 «Про затвердження вимог до членів конкурсної комісії з визначенням претендентів на посаду незалежних членів наглядової ради державного банку». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/8-2019-п#Text>
31. Постанова Правління НБУ від 18.06.2003 №255 «Про затвердження Правил бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України» URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
32. Примостка Л. О. Фінансовий менеджмент у банку: підручник; 2-ге вид., доп. і перероб. К.: КНЕУ, 2004. 468 с;

33. Примостка Л. Управління активами і пасивами комерційного банку // Вісник Національного банку України. – 2001. – № 2. – С. 39–44.
34. Про банк URL: <https://www.radabank.com.ua/pro-bank>
35. Про банки та банківську діяльність: закон України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 5-6, ст.3 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#n513>
36. Рисін В.В., Біда А.П., Фінансова стійкість банку: чинники та особливості забезпечення, Ефективна економіка № 3, 2021р.
37. Родіонова Т. А., Пятков А. М. Аналіз ефективності державних, приватних і іноземних банків України. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. 2020. Вип. 12. С. 171–185.
38. Семенча І.Є., Руденко В.І. Особливості управління активами банку в Україні в посткризовий період // Вісник Хмельницького національного університету. – 2017. – № 5. – С. 244-248.
39. Смовженко Т., Другов О. Проблеми та перспективи розвитку банківської системи в умовах євроінтеграції України. Організаційний аспект // Вісник Національного банку України. — 2010. — №11. — С. 34—37.
40. Соколова Х.О., Волкова В.В., Активи і пасиви банків України: сучасний стан та фактори впливу Економіка і організація управління № 4 (32) 2018, с. 65-74
41. Тришак Л.С., Мацук З.А., Шийко В.І. Фінансовий механізм управління активами і пасивами банківських установ, Фінанси та оподаткування, Облік та фінанси № 4 (86), 2019 с. 90-91]
42. Фінансова звітність URL: <https://www.radabank.com.ua/pro-bank/finansova-zvitnist>
43. Чмутова І. М. Аналіз банківської діяльності: навч. посіб. / І. М. Чмутова, Ю. С. Тисячна. – Х.: Вид. ХНЕУ, 2012. – 320 с.
44. Шварц О. В. Управління активами і пасивами банку як фактор забезпечення фінансової стійкості. Фінансовий простір. 2015. № 2. С. 145-149;
45. Marshall John F., Bansal Vipul K. Financial Engineering: A Complete Guide to Financial Innovation. New York: Institute of Finance (Publishers), 1992, 728 p.;

Sinkey Joseph F. Commercial Bank Financial Management in the Financial Services Industry 4th Edition. Macmillan Publishing Company, 1992, 500 p.;

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Звіт про фінансовий стан АТ «АБ» РАДАБАНК»

Активи

тис.грн.

Показник	01.01.2022	01.01.2023	01.01.2024
Грошові кошти та їх еквіваленти	613 276	349 431	526 325
у тому числі готівкові кошти	572 631	152 480	175 654
у тому числі банківські метали	29 850	20 928	25 556
у тому числі кошти НБУ	10 795	176 023	325 115
Кошти в інших банках	88 887	281 213	156 007
резерви під знецінення коштів в інших банках	-1 294	-6 513	-19 266
Кредити та заборгованість клієнтів	1 843 613	1 155 729	1 551 458
у тому числі кредити та заборгованість юридичних осіб	1 674 888	1 067 735	1 490 440
у тому числі резерви під знецінення кредитів та заборгованості юридичних осіб	-260 439	-409 340	-409 100
у тому числі кредити та заборгованість фізичних осіб	168 725	87 994	61 018
у тому числі резерви під знецінення кредитів та заборгованості фізичних осіб	-21 130	-59 127	-59 954
Цінні папери, які обліковуються за амортизованою собівартістю	2 348 136	1 795 176	4 728 624
у т.ч. що рефінансуються НБУ	2 348 136	1 795 176	4 498 720
Відстрочений податковий актив	757	1 519	2 854
Основні засоби та нематеріальні активи	224 076	201 885	225 945
Інші фінансові активи	8 701	9 639	7 646
резерви під інші фінансові активи	-1 102	-2 039	-4 735
Інші активи	30 529	13 054	47 976
Чисті активи, усього	5 157 975	3 807 645	7 265 755
Усього резервів	-281 965	-482 495	-568 087
Загальні активи, усього	5 441 941	4 290 140	7 833 842

Пасиви**тис.грн.**

Показник	01.01.2022	01.01.2023	01.01.2024
Кошти отримані від НБУ	855 127	0	0
Кошти банків	192 027	0	0
Кошти клієнтів	3 586 813	3 286 599	6 383 773
у тому числі кошти суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ	2 239 370	2 082 661	4 183 149
у тому числі кошти на вимогу	1 540 220	1 716 569	3 249 298
у тому числі кошти фізичних осіб	1 347 443	1 203 938	2 200 624
у тому числі кошти на вимогу	396 128	252 838	326 582
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	9 895	3 744	61 646
Резерви за зобов'язаннями	37	51	2 964
Інші фінансові зобов'язання	25 121	40 505	252 883
Інші зобов'язання	57 260	37 766	59 825
Усього зобов'язань	4 726 281	3 366 664	6 761 091

ДОДАТОК Б

Звіт про фінансові результати АТ «АБ» РАДАБАНК»

тис.грн.

Показник	01.01.2022	01.01.2023	01.01.2024
Процентні доходи	361 407	415 882	728 677
доходи від операцій з юридичними особами	201 246	228 853	203 159
доходи від операцій з фізичними особами	23 218	29 985	15 410
доходи від операцій з цінними паперами	136 943	157 043	510 108
Процентні витрати	134 094	189 104	356 805
витрати від операцій з юридичними особами	89 203	116 591	181 625
витрати від операцій з фізичними особами	44 868	72 512	175 180
інші процентні витрати	23	2	0
Чистий процентний дохід/(Чисті процентні витрати)	227 313	226 777	371 872
Комісійні доходи	138 335	137 130	134 550
Комісійні витрати	33 547	30 392	35 531
Чистий комісійний дохід/(Чисті комісійні витрати)	104 788	106 739	99 019
Торговий результат	44 064	74 072	55 945
результат від переоцінки	3 268	924	-5 535
результат від операцій купівлі-продажу	40 564	74 996	61 107
результат від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями	231	0	373
Інші операційні доходи	20 090	19 448	12 678
Інші доходи	3 190	4 021	3 851
Всього доходів	399 445	431 057	543 364
Відрахування до резервів	-7 736	160 755	49 843
чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення кредитів та коштів в інших банках	-10 507	4 025	10 575
чисте (збільшення) зменшення резервів під заборгованість за наданими кредитами клієнтам	5 658	150 256	-32 869
чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення цінних паперів	-48	5 472	66 155

Продовження додатку Б

Адміністративні та інші операційні витрати	279 843	255 234	352 294
заробітна плата персоналу	135 312	113 852	151 966
нарахування на фонд заробітної плати	29 904	25 055	33 321
інші витрати на персонал	2 532	1 326	2 118
витрати на утримання основних засобів	48 240	45 535	49 493
експлуатаційні та господарські витрати	35 533	28 186	33 702
витрати на рекламу та маркетинг	2 335	1 477	4 476
витрати на оренду	1 055	1 165	2 081
інші адміністративні та операційні витрати	24 930	38 636	75 136
Всього витрат	272 107	415 988	402 137
Прибуток (збиток) до оподаткування	127 338	15 068	141 227
Витрати на податок на прибуток	23 337	5 765	77 450
Прибуток (збиток) після оподаткування	104 001	9 303	63 777